

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Аляксандр Лукашэнка:

«У БУДУЧАЙ ПЯЦІГОДЦЫ ПАВІННЫ БЫЦЬ ВЫРАШАНЫ ЎСЕ ПЫТАННІ ПА ЧАРНОБЫЛЬСКОЙ ПРАБЛЕМАТЫЦЫ»

Хойніцкі раён наведваў упершыню. Палеская глыбінка ўрэзае добрымі дарогамі, узорнымі контурамі апрацаваных палёў, чыстымі, прыгожымі вёскамі і аграгарадкамі. Напярэдадні Вялікадня на вуліцах не толькі людзі сталага веку, але і модна апрагнута моладзь, маладыя мамы з дзецьмі. Падобна на тое, што знакамітае «людзі на балонце» ў адносінах да палешукоў на заўсёды засталася толькі ў літаратурнай спадчыне іх слыняга земляка Івана Мележа.

Значныя станоўчыя перамены на землях, пацярпелых у выніку чарнобыльскай катастрофы, з задавальненнем адзначаў падчас наведвання аграгарадка «Глінішча» ў рамках раённай паездкі па Гомельшчыне і Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Прыём для кіраўніка дзяржавы, які ў гэтых раёнах бывае рэгулярна і зусім не гошцем, ажыццяўляе пасля радыяцыйнай навалы зямля — лепшае павярджэнне правільнасці абранага некалькі курса. А маглі быць і зусім іншыя.

«Мне расказвалі, што гаварылі прадстаўнікі ўпадзі 1990-х гадоў, калі прыязджалі на гэтыя тэрыторыі, — адзначаў Аляксандр Лукашэнка. — Яны казалі людзям: ратуемся там, які можа. Нам давялося пераламаць падобную свядомасць».

І што зараз?

«Прайшоў час, і мы бачым тут абноўленыя гарады. У гэтых раёнах на 20 працэнтаў зменшылася смертнасць і на 2 працэнтаў за апошні год павялічылася нараджальнасць», — сказаў Прэзідэнт.

Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, людзі вызначыліся з выбарам, «яны больш мудрыя за нас».

«Мы патлумачылі грамадзянам, што не кінем іх і акажам належную падтрымку», — расказаў Аляксандр Лукашэнка. У якасці прыкладу дзеянні дзяржавы па пераадоленні наступстваў тэхнагеннай катастрофы Прэзідэнт прывёў той факт, што ў выніку пэўных захадаў удалося дабіцца таго, што 90 працэнтаў мала-

ка, якое вырабляецца на пацярпелых тэрыторыях, на самых жорсткіх стандартах Еўрасаюза можа быць выкарыстана для вытворчасці дзіцяча харчавання.

«Калі я прыязджаў сюды першы раз пасля таго, як стаў прэзідэнтам, наведваў самыя забурджаныя тэрыторыі, я сказаў тады смела і рашуча: пройдзе нейкі час, і мы вернемся на гэтыя землі і будзем жыць годна», — нагадаў Аляксандр Лукашэнка.

Час пацвердзіў праўдзівасць слоў беларускага лідара.

«У будучай пяцігодцы павінны быць вырашаны ўсе пытанні па чарнобыльскай праблемацы», — запэўніваў Прэзідэнт.

Адказваючы на пытанні журналістаў аб перспектывах будаўніцтва на тэрыторыі Беларусі атамнай электрастанцыі, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што на яго думку, тут яго падтрымаюць і трыя людзі, якія хочучы добра сваёй краіне.

Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, вучоныя, якія заклікаюць перашкодзіць будаўніцтву АЭС, — «не вучоныя, а бандыты ад палітыкі». «Вы памятаеце, колькі пасля чарнобыльскай катастрофы ў нас з'явілася «мудрых» палітыкаў, якія, эксплуатаваўшы гэту тэму, прарваліся да ўлады? Колькі іх было і колькі бяды яны прынеслі краіне? Вось і зараз спрабуюць на гэтым падняцца. Не атрымаецца! Я ім гэтага не дазволю! — заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле слоў Прэзідэнта, размова пра бяспеку не вядзецца ўвогуле: наша краіна знаходзіцца ў калыце атамных станцый суседніх дзяржаў. Дзе гарантыя, што яны абсалютна бяспечныя? Ды і Чарнобыльская АЭС, ад якой так пацярпела Беларусь, знаходзілася не на пашай тэрыторыі. Таму чаму б не наладзіць у нас забарону па пільне.

На думку Прэзідэнта, апаненты будаўніцтва АЭС не проста палітыкі, яны ворагі нашага народа. З дапамогаю загаловаў людзей яны імкнуцца заробіць балы перад парламенцкімі выбарамі. А раптам пад-

гэты страх людзі за іх і прагаласуюць... Аднак, як лічыць Аляксандр Лукашэнка, яны страшна адарваліся ад людзей. Народ зараэ ўжо не той.

Сваё імкненне да будаўніцтва атамнай станцыі ў Беларусі Прэзідэнт патлумачыў клопатам нават не пра сённяшні дзень, а пра наступныя пакаленні. Свой прэзідэнцкі тэрмін ён дапрацаваў бы і ў цяперашніх умовах.

«Нам трэба некалькі блокаў пабудавана, каб зменшыць сваю залежнасць па нафце і газу ад адной краіны», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Журналістаў цікавіла, ці абрана ўжо пляцоўка пад будучае будаўніцтва. Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, зараз разглядаюцца варыянты ў Магілёўскай і Гродзенскай абласцях.

«Як толькі мы вызначымся, мы людзям шчыра скажам. Гэта не тое пытанне, дзе я нешта буду хаваць. Я за гэта нясу адказнасць і буду несеці яе перад народам, нават калі не буду прэзідэнтам», — заявіў кіраўнік дзяржавы.

«ШЛЯХ АДЗІН — ПАВЫШЭННЕ ЗАРАБОТНЫХ ПЛАТ»

Скачок цензў на прадукты харчавання ў свеце прывёў да галодных бунтаў у асобных краінах. Ці варта апасацца яго негатыва ўплыву на Беларусь? Паводле слоў Прэзідэнта, падаражанне прадуктаў на светлых рынках — у большай ступені карысць для беларускай эканомікі.

«Толькі летас мы экспартвалі прадукцыю сельскай гаспадаркі больш чым на 1,5 млрд долараў, сёлета можам заробіць яшчэ больш», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Так, калі раней мы не ведалі, як масла прадаць хоць бы па долару, то сёння яго ў нас забіраюць па пільне.

«Мы свечасова распачалі рэалізацыю праграмы развіцця вёскі, — лічыць кіраўнік дзяржавы. — Перакананы, што ў наступнай пяцігодцы мы будзем вырабляць прадуктаў харчавання ўдвай больш».

Натуральна, рост цензў у значнай меншай ступені, чым у іншых краінах, але ўсё ж ударыць па беларусах. Штучна ўтрымліваць ценны ўнутры краіны не рэальна — практычна пачнуць проста вывозіць, як гэта ўжо было колькі гадоў назад. Таму яны павінны быць прыкладна на ўзроўні расійскіх і украінскіх. Як мінімізаваць наступствы?

«Шлях тут адзін — павышэнне заробковых плат, — заявіў Аляксандр Лукашэнка. — І я думаю, што яшчэ сёлета мы зможам падняць зарплату, і абавязкова — у наступным. Галодных бунтаў у Беларусі не будзе дакладна».

«ЧЛЕНСТВА Ў «БЕЛАЙ РУСІ» НЕ БУДЗЕ МЕЦЬ АБСАЛЮТНА НИЯКАГА ЗНАЧЭННЯ ДЛЯ КАР'ЕРНАГА РОСТУ»

Апошнім часам з'яўляецца ўсё больш чутка пра тое, што ў шэрагі названай арганізацыі гвалтоўна заганяюць людзей. Больш за тое, выкаваюцца думкі, што новая партыя ствараецца пад кіраўніцтвам Беларусі ці аднаго з яго сямейных.

«Я не маю ніякага дачынення да гэтай арганізацыі. Як прэзідэнт я не належу і не маю права належыць нейкай партыі. Таму членам «Белай Русі» я не буду», — заявіў Аляксандр Лукашэнка. Што датычыцца сямейнага кіраўніка дзяржавы, то, паводле яго слоў, «праблема будучага прэзідэнцтва ў Беларусі мы з сям'ямі ніколі не абмяркоўвалі». Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што не хацелі бы, каб яго дзеці былі пасля яго прэзідэнтамі.

«Гэта моцны гаварыць толькі тыя, хто не ведае, што гэта за работа, — заявіў Прэзідэнт. — Таму ніяка арганізацыя пад маім сямейным стваралася і ствараецца не будзе. Гэта было б прыніжэннем і для кіраўніцтва арганізацыі, і для тыя, хто ў яе ўступае». Аляксандр Лукашэнка заявіў увагу на недапушчальнасці папаўнення шэрагаў «Белай Русі» пад прымусам. Гэтым пытаннем ён асабіста «прынцыпова сур'ёзна» займаецца пэўны час назад.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

РОЗГАЛАС

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ СУТАК

КАРТОКАЧАСОВЫЯ ДАЖДЖЫ І ЦЕПЛЯНЫ
Як паведаміў рэдакцыі начальнік службы гідапрагнозаў Рэспубліканскага гідаметэацэнтара Дзмітрый Рабаў, у сярэдзі невяскай дажджы чакаюцца амаль паўсюдна па краіне. 1 і 2 мая кароткачасовыя дажджы і навалыні будучы назірацца месцамі па краіне. Тэмпература паветра ў гэтыя дні ўначы ад 5 да 11 градусаў. Тэмпература паветра ўдзень 30 красавіка — 11—19 градусаў цяпла, 1 мая — 15—20, па ўднёвым захадзе — да 22 градусаў, 2 мая — 16—22 цяпла. Мяркуюцца, што ў суботу—нядзелю ўзмоўціцца ўплыў антыцыклону з цэнтрам над Архангельскам, які вышчыне вілготнае паветра ў паўднёва-заходнія раёны краіны, дзе чакаюцца кароткачасовыя дажджы і навалыні. Тэмпература паветра ўначы будзе ў межах 4—11, а ўдзень 16—22 градусаў. Сіноптыкі ўпэўнены, што 1 мая ў сталіцы будзе існаваць верагоднасць кароткачасовых дажджоў, а тэмпература паветра ўдзень — 16—18 цяпла. Згодна з папярэднімі прагнозамі, у пачатку наступнага тыдня будзе сонечна, а тэмпература паветра ўдзень — 16—22 градусаў цяпла.

Сяргей КУРКАЧ.

«МАЗДУ» АДКІНУЛА НА ПЕШАХОДАЎ

32-гадовы жыхар Магілёва, дырэктар аднаго з унітарных прыватных прадпрыемстваў, які сеў за руль аўтамабіля «Мазда» ў стане алкагольнага ап'янення, трапіў у аварыю, у выніку якой загінулі два пешаходы. Здарылася гэта бядна на дарозе ў Магілёўскім раёне каля дзевяці гадзін вечара. Дырэктар не справіўся з кіраваннем і «Мазда» выехала за межы праезнай часткі, дзе ударылася ў асвятляльную машыну. Затым машыну выкінула на пешаходную дарожку, на якой у гэты момант знаходзіліся людзі: аўтамабіль наехаў на 42-гадовую магілёўчанку, якая выкладае ў адной са школ, і яе 13-гадовага сына — вучня 7-га класа. Маці і сын загінулі на месцы дарожна-транспартнага здарэння. Ігар ГРЫШЫН.

Прэзідэнт Беларусі звернецца з Пасланнем да беларускага народа і Нацыянальнага сходу

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 29 красавіка прыме ўдзел у сумесным пасяджэнні Палаты прадстаўнікоў і Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу.

Кіраўнік дзяржавы звернецца з Пасланнем да беларускага народа і Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь.

Прамая трансляцыя пачнецца ў 12 гадзін па трох вядучых беларускіх тэлеканалах і Першаму нацыянальнаму каналу Беларускага радыё. Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Інфармацыйная прастора не можа быць арэнай спаборніцтва ў тыражаванні палітспекуляцый

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка накіраваў прыватнае ўдэльнікам і гасцям XII Міжнароднай спецыялізаванай выстаўкі «СМІ ў Беларусі» і III Беларускага інфармацыйнага форуму.

У прыватнасці, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў: «Інфармацыйная прастора не можа быць арэнай спаборніцтва ў тыражаванні палітычных спекуляцый. У сённяшнім неспакоічным свеце вельмі важна даносіць да людзей уважаную і дакладную інфармацыю, усведамляючы ўсю меру адказнасці за кожнае друкаванае і эфірнае слова».

«Не сумняваюся, што ўдзел у выстаўцы актывізуе пошук шляхоў эфектыўнага развіцця беларускіх газет, часопісаў, тэлебачання і радыё ў мэтах павышэння ўзроўню іх канкурэнтаздольнасці, прывабнасці і папулярнасці ў чытачоў, гледачоў і слухачоў», — адзначыў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт Беларусі паставіў задачу да 2015 года ўводзіць не менш як 15 млн кв.м жылля штогод

Такую задачу Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка паставіў у час справядлівага старшыні праўлення Нацыянальнага банка Пятра Пракаповіча.

Паводле слоў старшыні праўлення Нацбанка, гэтага плянуецца дасягнуць за кошт максімальнага павелічэння індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва, а таксама свечасовага падтрымоўкі пляцовак пад такоў будаўніцтва, пракладкі інжынерных сетак.

Прэзідэнт даложа на выкананні яго даручэння па павелічэнні аб'ёму будаўніцтва жылля. У адпаведнасці з распрацаванай і гэтым мэтам праграмай да 2011 года яны павінны скласці не менш як 10 млн кв.м у год.

Кіраўнік Нацбанка адзначыў, што ўсе асноўныя паказчыкі, закладзеныя ў Асноўным напрамку грашова-кредытнай палітыкі на 2008 год, з пачатку года паспяхова выконваюцца.

Кредытаванне рэальнага сектара эканомікі за 4 месяцы гэтага года, паводле папярэдніх даных, узрасло амаль у 1,5 раза ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года. Вялікая ўвага надаецца кредитаванню будаўніцтва жылля, сельскагаспадарчага сектара, а таксама спажывецкаму кредитаванню.

Працэнтная палітыка з пачатку года адпавядала прагнозам паказчыкам Асноўных напрамкаў грашова-кредытнай палітыкі. Старшыня праўлення Нацбанка далажыў, што плацэжная сістэма краіны працавала стабільна, была забяспечана ўстойлівасць нацыянальнай валюты. Так, курс беларускага рубля адносна долара ЗША з пачатку года ўмацаваўся на Вр8, або на 0,37 працэнта. Як запэўніў Пётр Пракаповіч, такое ўмацаванне нацыянальнай валюты будзе адбывацца і далей, і ў цэлым па выніках года курс беларускага рубля будзе адпавядаць параметрам Асноўных напрамкаў грашова-кредытнай палітыкі: Нацыянальны банк будзе імкнуцца забяспечыць курс у Вр2100 за \$1. Стабільнасць нацыянальнай валюты забяспечана работай эканомікі: выдатковая вырочка за 4 месяцы, паводле папярэдніх ацэнак, вырасла больш як у 1,4 раза ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года.

Золатавалютныя рэзервы краіны дасягнулі \$5,5 млрд. Такім чынам, практычна выканана заданне, устапоўленае на год.

Кіраўнік дзяржавы даложа на таксама аб рабоце Палескага дзяржаўнага ўніверсітэта, у прыватнасці аб кроках па стварэнні неабходнай навукова-вытворчай базы ВНУ на бліжэйшай гады, а таксама аб пачатку работ па стварэнні факультэта біятэхналогій. Прэзідэнт запатрабаваў зрабіць усё неабходнае для таго, каб Палескі дзяржаўні-версітэт быў адной з вядучых вышэйшых навуковых устаноў краіны і адпавядаў лепшым міжнародным стандартам.

У час даклада былі разгледжаны і іншыя пытанні, у тым ліку развіцця гаспадарак, якія знаходзяцца ў веданні Нацыянальнага банка. Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

На суісканне Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь

У дзелавым раёне, на праспекце Машэрава, 17, размяшчаецца інстытут «Белгорхімпрам».

Гадавы эффект у мільярд долараў забяспечыць саюз навукі і вытворчасці

Расказвае старшыня Назіральнага савета ААТ «Белгорхімпрам», намеснік генеральнага дырэктара інстытута доктар тэхнічных навук Сяргей ШЭМЕТ.

Калі гаварыць абдуглена, то мэта нашага інстытута — самым цесным чынам звязаць паміж сабой найноўшыя навуковыя напрацоўкі, надзённыя патрэбы прадпрыемстваў-вытворцаў і патрабаванні световых рынкаў. Вылучана на прысуджэнне Дзяржаўнай прэміі работа, на наш погляд, ахоплівае ўсе гэтыя накірункі. Световы рынак ставіцца ў «аснову асновы» і прапаноўвае тэхнічныя рашэнні, неабходныя для таго, каб дабіцца належнай якасці прадукцыі і ў выніку быць на гэтым рынку ўстойліва канкурэнтаздольным.

Колькасны паказчык таксама важны. У 2007 годзе РУП ВА «Беларуськалій», праблемамі якога мы ўшчыльную займаемся больш за чатыры дзесяці гадоў, павялічыла вытворчасць калійных угнаенняў у паўтара раза і выйшла на ўзровень продажаў за мяжой больш чым мільярд долараў.

І гэта дзякуючы не толькі «паваротліваці» менеджараў калійнага гіганта, эфектыўнай цензавай палітыцы Беларускай калійнай кампаніі. Такія вышні дазваляе браць перш за ўсё высокую якасць самой прадукцыі.

Прадпрыемства напружана працуе больш за сорак гадоў, і не дзіўна, што рудная база фактычна вычарпана. Які раз у гэтай рабоце прапанаваць такія рашэнні, якія пасля іх ажыццяўляюцца

дазволілі падоўжыць тэрмін дзейнасці руднікоў Старобінскага радовішча яшчэ на 40—50 гадоў (!), прыступіць да распрацоўкі гарызонтаў, якія раней лічыліся некандыцыйнымі, і тым самым адчуваць скарачэнні страты карысных выкапняў.

Калі раней лічылася, што нельга адпрацоўваць радовішча таму, што прадукцыйны пласт занадта вузкі, забіты глінамі, альбо з-за геалагічных парушэнняў ці з меркаванняў бяспекі, то сёння здабываюцца дадатковыя рэсурсы. Напрыклад, некалі ўсе былі перакананыя, што забалансаваныя запасы першага калійнага гарызонта першага рудаўпраўлення — справа бесперспектыўная, а цяпер гарнікі здабываюць там сыравіну.

СОЛЬ БЕЛАРУСКОЙ ЗЕМЛИ І «СОЛЬ» АЙЧЫННАЙ НАВУКІ ПРАЦУЮЦЬ НА МІЖНАРОДНЫ ІМІДЖ КРАІНЫ

Зусім нядаўна падкамітэт па Дзяржаўных прэміях Рэспублікі Беларусь у галіне навукі і тэхнікі паведаміў, што да ўдзелу ў конкурсе на атрыманне Дзяржаўнай прэміі 2008 года вылучана работа «Распрацоўка і ўкараненне рэсурсазберагальных тэхналогій здабываці і перапрацоўкі сільвінітавых руд на РУП «ВА «Беларуськалій», якія павышаюць канкурэнтаздольнасць калійных угнаенняў на светвым рынку».

Аўтарамі з'яўляюцца загадчык аддзела мінеральных угнаенняў інстытута агульнай і неарганічнай хіміі НАНБ Вячаслаў Уладзіміравіч ШАЎЧУК, генеральны дырэктар навукова-даследчага і праектна-канструктарскага інстытута

Пойным ходам па распрацаванай нашым інстытутам праектна-каштарнай документцыі вядзецца будаўніцтва Чырвонослабодскага, пятага па ліку, рудніка. Увод яго запланаваны на наступны май, і руднік дасць сыравіну для вытворчасці прадукцыі прыкладна на 500 мільёнаў долараў у год па сённяшніх ценях. Дык вось, залежы гэтага радовішча таксама лічыцца некандыцыйнай, і спатрэбіліся новыя рашэнні, каб некандыцыйныя запасы пусціць у вытворчасць.

Здабыца і перапрацоўка такіх збедненых руд задачу гарнякоў, безумоўна, ускладняюць, але прыносяць канкрэтны вынік. І менавіта ў вылучанай рабоце заложаны падходы, ажыццяўленыя якіх дало жыццё пятам і ў недалёкай перспектыве дасць жыццё шостаму, Бярозаўскаму рудніку. Узвядзенне яго таксама пачалося, і праектна-каштарныя дакументцыя зноў жа распрацоўвалі мя.

Гадавы аб'ём выпускаемай прадукцыі на шостым чакаецца ў раёне 500 мільёнаў долараў. Так што калі падсумоўваць, то саюз навукі і вытворцаў дазволіць атрымаць гадавы эффект у мільярд долараў!

Што гэта за прагрэсіўныя рашэнні, якія разгледжаны і вылучаны на Дзяржаўную прэмію рабоце? Аб іх сёння на старонках «Звязды» расказваюць галоўны інжынер «Беларуськалій» Валерый Міхайлавіч Кірыенка і мае калегі-навукоўцы, таму я спынаюся толькі на асноўных момантах.

У выніку праведзеных даследаванняў прапанаваны тэхналагічныя схемы, якія дазваляюць ажыццяўляць безкаліёвую выемку карысных выкапняў, альбо выемку з мінімальнымі стратамі ў мікранельных цэлі-

та горнай і хімічнай прамысловасці «Белгорхімпрам» Анатоль Данилавіч СМЫЧНИК і галоўны інжынер «Беларуськалій» Валерый Міхайлавіч Кірыенка.

За сухаватай назвай працы хаваюцца гады напружанага пошуку, які сумесна правалі айчыныя навукоўцы і вытворцы з салгорскага гіганта. Вынікам яго сталі сапраўдныя тэхналагічныя рэвалюцыя ў калійнай галіне, надзвычай высокі эканамічны эффект і лідарства беларусаў сярод прадпрыемстваў-экспарцёраў «вітаміну ўрадлівасці».

Сёння мы расказваем пра значэнне гэтай калектыўнай працы для ўстойлівага функцыянавання народнай гаспадаркі рэспублікі.

За выратаваннем такіх тэхналогій змяняюцца страты карысных выкапняў на 30—40 працэнтаў. Пры гэтым пасля праходкі вядзецца абвальнае дахавага пакрыцця, і тым самым прадукцыя ўмовы завясана парод на значныя плошчы выпрацаванай прасторы. Прымененыя тэхналогія прадугледжвае адпрацоўку сільвінітавага слою пры якой ствараюцца спрыяльныя геамеханічныя ўмовы для кіравання горным ціскам (канкрэтна — адпрацоўка верхняга тэхналагічнага слою з апераджэннем на адзін слуп у адносінах да ніжняга слою). Вызначаны прычыны і ме-

ханізм небяспечных дынамічных абшчыванняў парод і сфармуляваны асноўныя патрабаванні да метадаў іх папярэджвання.

Устаноўлены таксама асноўныя прычыны і механізм выкідаў солі і газу пры выкарыстанні найбольш перспектывных калійных пластоў і прапанаваны спосаб прадукцыйна шляхам працягнення дапаможных выпрацовак ці бурэння свідраванняў.

Далей. Важная праблема — наяўнасць ваданосных гарызонтаў, адсюль існуе рэальная небяспека падтаплення руднікоў. Недаданага праблема прывяла да заталплення і поўнага вы-

«Вітамінны ўрадлівасці», вынік калектыўнай працы вытворцаў і вучоных. Дарчы, гранулы круглай формы найбольш раўнамерна змешваюцца з іншымі ўгнаеннямі, што ў сваю чаргу дае лепшы аграэхімічны эффект.

На перакрываванні падземных трас.

хаду са строю калійных руднікоў у Каронадзе і ў расійскіх Бярозніках. Грунтуючыся на праведзеных даследаваннях, аўтары ўпершыню прапанавалі пры адпрацоўцы калійных пластоў захоўваць водаабаронную тошчу неабходнай нагнутасці. Прапанавана змяняць складаную метадка, як разлінаецца і падтрымліваць гэты ахоўны слой.

Эканамічны эффект ад укаранення ўсіх новых тэхналогій адпрацоўкі калійных пластоў і метадаў кіравання станам горнага масіву на рудніках «Беларуськалій» складае ў год больш за 40 мільярд рублёў. Акрамя гэтага існуе і сацыяльны эффект, які заключаецца ў павышэнні бяспекі працы гарнякоў, захаванні высокакавалітных рабочых месцаў.

Яшчэ адной надзвычай буйной і важнай задачай, якая вырашаецца ў рамках дадзенай работы, з'яўляецца паліпашыненне якасці мінеральных угнаенняў, аб чым сёння на старонках газеты падрабязна расказвае дырэктар Інстытута агульнай і неарганічнай хіміі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Мікалай Паўлавіч Круцько.

Тэхнічныя рашэнні, закладзеныя ў разгледжанай працы, дазваляюць упэўнена адчуваць сябе на светвым рынку не толькі «Беларуськалій», але і калектыву нашага акцыянернага таварыства. Зусім нядаўна інстытут вытрымаў жорсткую канкурэнцыю з канадскімі, нямецкімі, расійскімі і іншымі замежнымі вядучымі інжынірынгавымі і навуковымі ўстановамі, якія з'яўляюцца заканадаўцамі «навуковай моды» ў калійнай галіне. Інстытут выйграў тэндэр і стаў генеральным праекціроўшчыкам здабываючых калійных прадпрыемстваў у Расіі.

Імянітыя сапернікі аднесліся да такога факта доволі хваарыта, бо той, хто будзе праектаваць гэтыя сучасныя прадпрыемствы, будзе валодаць і новымі ведамі, новымі тэхналогіямі. Аб'ём вольтам і ведамі становіцца рэальнасцю, і

(Працяг. Пачатак на 1-й стар.)

СОЛЬ БЕЛАРУСКАЙ ЗЯМЛІ І «СОЛЬ» АЙЧЫННАЙ НАВУКІ ПРАЦУЮЦЬ НА МІЖНАРОДНЫ ІМІДЖ КРАІНЫ

па наўнясці вялікай колькасці нерастваральных рэшткаў. Разам мы правялі карпатлівую падрыхтоўку, разлічылі ўсе неабходныя ўмовы для распрацоўкі яшчэ аднаго гарызонта — першага калійнага гарызонта на першым рудніку, узважылі свае рэальныя магчымасці па аб'ёмнаму гэтаму рудніку. І паралельна вызначылі іншыя ўчасткі шахтных паляў на існуючых рудніках, якія таксама лічацца забалансаванымі. Давялося вельмі многа папрацаваць, каб расшырэць рудную базу стала магчымым.

«За кошт новых тэхналогій мы забяспечылі сябе работай яшчэ на 50 гадоў»

Расказвае адзін з намінантаў, галоўны інжынер «Беларуськалія» Валерый КІРЬЕНКА.

Прапанаваная калектыўная праца ўтрымлівае некалькі аспектаў, якія забяспечылі нармальную работу аб'яднанага «Беларуськалія» на існуючых магутнасцях і пастаянны прырост выпуску мінеральных угнаенняў.

Праграмай перспектыўнага развіцця РУП «ВА «Беларуськалія» на перыяд да 2015 года прадугледжваецца павелічэнне аб'ёму вытворчасці калійных угнаенняў да 9,65 млн тон у натуральных выражэннях. Дабіцца такога прыросту вельмі складана. Калі вярнуцца да крышкі назад, то ўжо ў 2001—2002 гадах мы, вобразна кажучы, згубілі па запасам цэлы руднік. Бо на другім рудніку «Беларуськалія» завяршаецца адпрацоўка другога калійнага гарызонта, ды і на першым рудніку такая ж сітуацыя. Там ужо з 2005 года мы не вядзем горныя работы. Неабходна было забяспечыць аб'ёмы здабычы трыма руднікамі.

І вось якраз дзякуючы работам, праведзеным сумесна з «Белгорхімпрамам», мы прыцягнулі ў адпрацоўку запасы, якія раней лічыліся забалансаванымі па дзвюх умовах — па гідагеалогіі і

З чыста прафесійнага пункту гледжання задача складаецца з некалькіх сур'ёзных накірункаў, на якіх сёння варты спыніцца. Адзін з іх — гідагеалогія. Пры адпрацоўцы любога месцанадаражэння ў перададзеным тэрмінах трэба, каб пры адпрацоўцы руды не дайшла да воданаснага гарызонтаў, інакш з'явіцца рэальная пагроза заталення рудніка. Так што ўсе ўчасткі былі пралічаны ў гэтым сэнсе.

Акрамя таго, першы калійны гарызонт прадстаўлены не двума-трыма, а пяццю слаямі сільвініту, але — невялікай магутнасцю. Паміж імі залігае каменная соль, якая не прыдатная для перапрацоўкі і атрымання калійных угнаенняў: звычайны натрыў хлор з вялікай колькасцю нерастваральнага астатку. І патрэбна так адпрацаваць пласт, каб пароду з утрыманнем натрыў хлору і нерастваральнага астатку пакінуць у шахце.

Таксама сумесна з інстытутам быў

распрацаваны селектыўны спосаб здабычы, складзена тэхнічнае заданне і распрацаваны пад гэтую патрэбу камбайн, які сёння там працуе. Калі б ён вымаў гэтыя слаі звычайным валавым метадам, «на гара» пайшла б руда збедненай якасці, і абагачальная фабрыка такую руду не перапрацуе. А ўкараненне выбарачнай здабычы дало магчымасць забіраць руду добрага якасці і такім чынам павялічыць

выпуск калійнага канцэнтрату. Прыменена «безцаліковая» выемка, якая дазваляе дадаткова здабыць з нетраў каля 700 тыс. тон карысных выкапняў у год, а раней яны заставаліся ў мікнапальных цаліках у шахтах. Такія сістэмы адпрацоўкі ў першую чаргу пралічваюцца зноў жа на эфектыўнасць супрацьводнай абароны, бо адпрацоўка пласта вядзецца «сплешаком», цалікоў не пакідаюць. Таму работам папярэдняе праверка магчымасці распускоўжвання тых жа трэшчын, разлічваюцца ўмовы ўстойлівасці пароды і бяспекі вядзення горных работ, вызначаюцца канкрэтныя меры падтрымання выпрацовак.

Каб пазбегнуць значных дынамічных зрухаў, так званых пасадак, разам з інстытутам дакладна вывучаем геалагічныя слаі, пасля чаго становіцца зразумелым, якую сістэму адпрацоўкі можна прымяняць. Як правіла, безцаліковая выемка не нясе за сабой такіх з'яў, які дынамічныя пасадак, для гэтага няма перадумоў. Тым рэдка выпадкі, якія ў практыцы ўсё ж сустракаліся, далі неабходны вопыт, і сёння распрацаваны метады бяспечнага вядзення работ. Людзі знаходзяцца пад абаронай гідамеханізацыі шагаючай крэпі, у забоях устаноўлены датчыкі, якія кантралююць горны ціск на крапежных стойках. У выпадку перавышэння да-

пушчальных параметраў ідзе гукавы і святлавы сігнал, брыгада пайдзе за бой.

За кошт новых тэхналогій мы змаглі знізіць страты карысных выкапняў, і сёння дастаем з зямлі да 70 працэнтаў запасаў калійнай руды, астатняе — вымушаныя страты. У Англіі выбіраецца 30 працэнтаў, 70 працэнтаў — страты. Не таму, што яны не ўмеюць. Звязана гэта перш за ўсё з праблемамі супрацьводнай абароны. У Расіі здабываецца прыкладна 40-50 працэнтаў, у Канадзе тая ж сітуацыя. У нас сёння найбольшае выбіраенне (іздвеченне) карыснага кампанента з шахты, і найменшыя яго страты.

Такім чынам быў забяспечаны прырост сыравіны на існуючых рудніках. Але гэта ўсё ж частка справы. Для таго, каб глядзець у будучыню спакойна, патрэбны пастаянныя перспектыўныя мерапрыемствы — такія, які ўзвядзенне Чырвонаслабадскага і Бярозаўскага руднікоў. Яны будуць пастаўляць калійную соль краіне і на замежных рынках яшчэ 40-50 гадоў.

Так, сёння мы мусім працаваць на рудзе не той якасці, як у першыя дзесяцігоддзі функцыянавання калійнага камбіната, тады былі адпрацаваны самыя багатыя і якасныя ўчасткі. Нават на Чырвонаслабадскім рудніку будзем мець максімальна 23-24 працэнта карыснага рэчыва, і каб атрымаць адну тону канцэнтрату, патрэбна будзе перапрацаваць амаль

пяць тон руды. Але калі мы гаспадары беларускім нетрам, то і падыход павінен быць гаспадарскім. Яшчэ адзін невялікі штырх да размовы пра гаспадарскі падыход. Нягледзячы на тое, што сёння дабываем руду з больш глыбокіх гарызонтаў і возім на абагачальную фабрыку з большай адлегласці, усё роўна штогод змяняем расход электраэнергіі на тону выпускаемай прадукцыі. Вось на гэтым графіку відаць: з'яўляецца лінія прыросту выпуску мінеральных угнаенняў імкнецца ўверх, а ўдзельная норма расхода паліва змяншаецца, і лінія «нырнула» ўніз. Побач бачым, што ўдзельная норма расхода электраэнергіі таксама прыкметна змяншаецца.

Так што ўсе асноўныя «лініі лёсу» на далоні калектыву размяшчаюцца шчасліва.

жыцця, і ў той жа час не перашкаджае яе растваральнасці. У выніку беларуская калійная угнаенні сталі «в'язанымі».

Я прывёў усяго адзін прыклад. Наогул жа разам з тэхнолагамі «Беларуськалія» на працягу некалькіх гадоў мы праводзілі сур'ёзны фундаментальны і прыкладны даследаванні, вынікам якіх

Кантралёры лабараторыі выпуску гатовай прадукцыі Ганна РАЖКО і Аксана ВОЛКАВА.

граматную маркетынговую палітыку, і усё гэта разам узятае дазваляе беларускім калійшчыкам нарошчваць поспех, павялічыць прыбыткі.

Аб'яднанне цалкам задавальняе і прадаванні ўнутранага рынку ў калійных угнаеннях. У наступным годзе плануецца павялічыць вытворчасць грануляваных угнаенняў да 4,4 млн тон і ў поўным аб'ёме забяспечыць грануляванымі «вітамінамі ўрадлівасці» спажываўцаў Беларусі. Наш уклад у паліпавыя якасці айчынных калійных угнаенняў стаў магчымым дзякуючы дружнай калектывунай рабоце навукоўцаў інстытута, перш

працэс патрабуе прымянення разнастайных тэхналагічных рэсурсаў, каб у выніку стварыць канкурэнтаздольную прадукцыю.

Тым больш прыемна, што вытворцы пры магчымым навуковай падтрымцы змаглі дабіцца высокай якасці беларускіх калійных угнаенняў. Не ўступаючы нашы «вітаміны ўрадлівасці» замежным і па эканамічных паказчыках.

Калі азірнуцца назад, то яскрава

Тут часова, да адпраўкі спажываўцы, захоўваецца гатовая прадукцыя — калійныя угнаенні.

Пакарыцелі старобінскіх нетраў: падземны камбайн і яго гаспадар.

Існавала таксама праблема павышанай пыльнасці. Патрэбна было «здымаць», бо яны напрамую ўплывалі на якасныя параметры айчынных калійных угнаенняў. Павышаная гіграскапічнасць, зольнасць да злежвання і павышаны саюзнікам пры перавозцы на далёкіх адлегласцях, асабліва марскім шляхам. 80 працэнтаў калійных угнаенняў ідзе на экспарт, прычым соль беларускай зямлі пераважае транспартуюцца марскім шляхам — на такія найбольшыя рынкі, як бразільскі, індыйскі, кітайскі, в'етнамскі, у іншыя краіны

судна перасякае экватар, на чым холадна, а днём наймаверна гарачыня, прывялі да таго, што прадукт набраў вільгаці, а да моманту прыходу ў порт разваліўся. На знешніх рынках калійных угнаенняў на той час хапала, і беларускія

Багацце бацькоўскай зямлі ў калатлівых руках беларускіх шахцёрцаў і айчынных вучоных набыло высокую спажываўца якасці і прызнана на далёкіх кантынентах.

Навуковае суправаджэнне ператварылася ва ўстойлівае партнёрства

Актуальнасць комплекснай работы каменце кіраўнік калектыву, які яе вылучыў — дырэктар Інстытута агульнай і неарганічнай хіміі НАНБ, член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь Мікалай КРУЦЬКО.

Значэнне вытворчага аб'яднання «Беларуськалія» для эканомікі краіны немагчыма пераацэніць, гэта адно са стратэгічных прадпрыемстваў, якое забяспечвае найбольш істотныя папаступленні валоты ў краіну. Цяпер яно з'яўляецца адным з найбуйнейшых вытворцаў калійных угнаенняў у свеце: займае другое месца пасля кампаніі Potash Corp. (Канада).

Наш інстытут ажыццяўляе навуковае суправаджэнне тэхналогій перапрацоўкі і абагачэння сільвініту на калійных гіганце, адказвае за павышэнне якасці угнаенняў.

Вылучэння інстытутам на суісканне Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь работа мае адметную асаблівасць: яна носіць комплексны характар. Разглядаюцца як пытанні дабычы руды па новых тэхналогіях, так і дзеючыя перадавыя тэхналогіі перапрацоўкі яе ў калійныя угнаенні і павышэння іх спажываўца якасці. Зразумела, што гэтыя актуальныя праблемы цесна ўзаемазвязаныя паміж сабой.

Варта мець на ўвазе, што «Беларуськалія» ў параўнанні з асноўнымі сваімі канкурэнтамі знаходзіцца ў найменш выгадных умовах. Нашы сільвінітавыя руды па якасці (у прыватнасці, па ўтрыманні хлорыстага калію) уступаюць рудам Канады, Германіі, Ізраіля, нават Расіі, што істотна ўскладняе тэхналогію перапрацоўкі. Вытворчы

бачна, што для гэтага спатрэбілася вырашыць цэлы шэраг няпростых задач — перш за ўсё па тэхналогіі абагачэння — каб павялічыць «выхад», і наогул шмат папрацаваць, каб якасць угнаенняў адпавядала ўзрастаючым патрабаванням сусветнага рынку.

Праблема заключаецца ў тым, што калійная руда валодае павышанай гіграскапічнасцю, і атрымання з яе калійных угнаенняў зольныя паглынаць вялікую колькасць вільгаці. Што ўжо само па сабе сур'ёзны мінус.

Гэтым тлумачылася і непрыемная «схільнасць» угнаенняў да злежвання. Паўднёва-Усходняй Азіі, якія маюць вільготны і гарачы клімат. І ў 2002 годзе ўсур'ёз паўстала пытанне ў сувязі з пастаўкамі грануляваных угнаенняў, у прыватнасці ў Бразілію. Два тыдні перавозкі морам, калі

Падлічана, што сумарны эканамічны эффект па ўсёй рабоце набліжаецца да 48 мільярдаў рублёў у год.

Уласціваці гранул хлорыстага калію, якія апрацаваны разнастайнымі мадыфікатарамі, вывучаюць вядучы навуковы супрацоўнік Людміла ДЗЕЦЬПРЭУСКАЯ і старшы навуковы супрацоўнік Таццяна РУДАКОВСКАЯ.

сы маглі страціць выгадныя кантракты.

На месца выязджаў Валерый Міхайлавіч Кірыенка, дакладна разабраўся ў сітуацыі, і вось тады разам з намі калійшчыкі прыступілі да вырашэння праблемы. Знайшлі гідафабрыкатар, які абвалівае гранулы і забяспечвае захаванасць пры транспартаванні да спа-

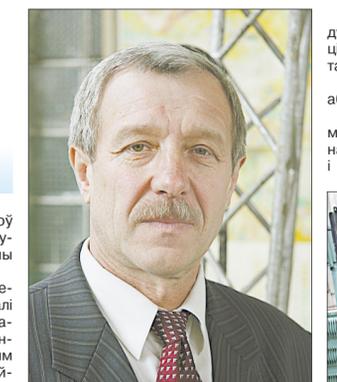
На ідэях, закладзеных у вылучанай рабоце, вучацца студэнты горнай кафедры

Яшчэ адзін грамадскі эксперт працы — дэкан горнага факультэта БНТУ Пётр ЦЫБУЛЕНКА.

Факультэт наш мае багатую гісторыю, яшчэ параўнальна нядаўна называўся факультэтам прыродных рэсурсаў і экалогіі, цяпер — канкрэтна: горнай справы і інжынернай экалогіі.

Рухомыя кадры для «Беларуськалія» і іншых арганізацый, якія займаюцца здабычай карысных выкапняў, а

абагачальнай фабрыцы, і ў лабараторыях і аддзелах інстытута «Белгорхімпрам».

Каштоўна тое, што інстытут пайшоў нам насустрач і стварыў у сябе філіялы дзвюх нашых кафедраў — «Горныя машыны» і «Горныя работы».

У ролі выкладчыка выступаюць вядучыя навуковыя супрацоўнікі і праекціроўшчыкі, многія з якіх з'яўляюцца дактарамі і кандыдатамі навук.

Заняткі праводзіцца ў спецыяльна абсталяваных аўдыторыях.

Асобна хачу сказаць, што з дапамогай шэфу ў нас створана буйная і надзвычай добра аснашчана тэхнічна і механізмамі міжкафедраўная лаба-

ратарыя калійнай вытворчасці.

Ёсць там самая сапраўдная кельца, у якой шахцёры спускаюцца пад зямлю, і самы сапраўдны аграгат для здабычы калійнай солі, і гідаўлічныя крапежныя механізмы, якія ў шахце трымаюць купал шахтнага стала, інае абсталяванне для калійнай вытворчасці.

Важна, што студэнцкая аўдыторыя працуе не па састарэлых падручніках, а

менавіта з новымі і найноўшымі тэхналогіямі, каб ужо заўтра прымяняць свае веды на практыцы.

Выкладчыкі кафедры прапагандаюць якраз тыя вытворчыя новаўвядзенні, што ўтрымлівае вылучаная на Дзяржаўную прэмію работа.

Намеснік дэкана дацэнт Георгій КУПЦЕЛЬ праводзіць практычныя заняткі са студэнтамі ў міжкафедраўнай лабараторыі калійнай вытворчасці, абсталяванай з дапамогай шэфу.

Будучыя калійшчыцы знаёмяцца з сапраўдным падземным «ліфтам».

(Заканчэнне на 7-й стар.)

ПРАВАСЛАўНАЯ ЦАРКВА ЗСТАЕЦЦА АПАРОЙ ДЗЯРЖАВЫ Ў ВЫРАШЭННІ ВОСТРЫХ САЦЫЯЛЬНЫХ ПРАБЛЕМ

Праваслаўная царква заўсёды была і застаецца надзейнай апорай і памочніка дзяржавы ў вырашэнні многіх вострых сацыяльных праблем, працэсіяні злу, насілле і бездухоўнасці.

Аб гэтым гаворыцца ў віншаванні Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі Патрыярху Маскоўскаму і ў імя Русі Аляксія II з нагоды свята Вялікадня. «У дні светлага свята Вялікадня з сааблівай яснасцю і глыбінёй усведамляем веліч, маргіт-насць і духоўную прыгажосць хрысціянскіх ідэалаў», — гаворыцца ў віншаванні. Кіраўнік дзяржавы адзначае, што праваслаўная царква служыць прыкладам мудрасці, праведных думак і дзеянняў, вучыць краіны і народы жыць у згодзе і брацкай любові.

Праэ-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

ЛЕТНЯЯ КАНІКУЛЫ МОГУЦЬ СКАРАЦЦА?

Паводле слоў старшыні Камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Уладзіміра Здановіча, некалькі гадоў таму вучэбны год ужо працягваўся, але вопыт аказаўся не самым удалым. Таму зараз міжведамасная камісія працуе над тым, каб праэдура была цалкам здавальняючай як для вучняў, так і для настаўнікаў. Што да непасрэднага скарачэння канікулаў, то тут ёсць некалькі прапановаў: частка экспертаў мяркуюць падоўжыць вучэбны год да 7—9 чэрвеня, іншыя — да 15-га або наогул на ўвесь першы месяц лета. Апошні варыянт, дарчы, лічыцца самым малаверагодным.

Спадар Здановіч заўважае, што міжведамасная камісія разглядае магчымасць спрашчэння школьных праграм і скарачэння асобных прадметаў, напрыклад, «Чалавек. Грамадства. Дзяржава», «Сусветная мастацкая культура», «Здарова лад жыцця», а такі прадмет, як «Спецыя», бацьца магчымым пакінуць толькі ў пачатковай школе.

«Павелічэнне колькасці выпускнікоў сярэдніх адукацыйных школ пры магчымым пераходзе на 11-гадовую адукацыю прывядзе да павелічэння конкурсу ў ВНУ, але апошня ад гэтага толькі выйграе», — адзначае Уладзімір Здановіч.

Святлана Барысенка.

ГАРАНТАВАНЫ ДАХОД

«Прыорбанк» паспяхова размясціў чварцёты выпуск працэнтных аблігацый для юрыдычных асобаў, паведамлілі ў аддзеле грамадскіх сувязяў банка. Агульная сума эмсіі выпуску аблігацый склала 20 млрд беларускіх рублёў. Пры першым размяшчэнні даход па аблігацыях устаўляўся ў памеры стаўкі рафінавання плюс 1,6 працэнта тадавых, а тэрмін іх абарачэння — па 25 красавіка 2011 года. Як адзначаюць у «Прыорбанку», выпуск дапускае гарантаваны дзятэрміновы выкуп аблігацый банкам, які ацвярджаюцца ў пэўныя даты па нямінным кошце адначасова з выкупам купонага даходу. У аблігацыях чварцёгата выпуску прадулежана і штоквартальная выплата купонага даходу, што дазваляе інвестару рэгуляваць атрымліваць дадатковы аб'ём абаротных сродкаў.

Ігар ГРЫШЫН.

«У БУДУЧАЙ ПЯЦІГОДЦЫ...»

(Заканчанне.

Пачатак на 1-й стар.)

«Калі толькі мы выявім, што нейкі адуралы начальнік гоніць туды людзей, значыць яны на сваіх пачах больш не затрымаюцца», — заявіў Прэзідэнт.

Увогуле, на думку Аляксандра Лукашэнкі, у гэтай арганізацыі павінна быць менш чыноўнікаў. Яшчэ месяц таму Прэзідэнт давеў кіраўніку Адміністрацыі, што будзе вельмі ўважліва разглядаць членства сваіх падначаленых — членаў Урада, губернатараў і іншых — у гэтай арганізацыі.

«Я слыхаў у кожнага, чаму ён туды пайшоў, што яму там рабіць? Яму што, работы не хапае? Членства ў «Беларусі» не будзе мець абсалютна ніякага значэння для кар'еражнага росту», — заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт прытрымліваецца таго пункту гледжання, што партыя павінна сфарміравацца «знізу».

«Паглядзім, ці пераасце «Белая Русь» у партыю, будзе яна адстойваць інтарсы людзей ці не», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка адзначае, што ён нармальна ставіцца да тых арганізацый і рухаў, які дапамагаюць будаваць жыццё, няхай яны нават і крытычна ставіцца да ўлады, Прэзідэнта.

У БЕЛАРУСІ СЕННЯ БОЛШ ГРОШАЙ, ЧЫМ ІСНУЕ ІНВЕСТПРАЕКТАУ

Важнае пытанне для любой дзяржавы — замежныя інвестыцыі. Аляксандр Лукашэнка нагадаў прыклад з надняўнага мінулага, калі ён заклікаў чыноўнікаў не халацца за любяна не шматлікія ў той час інвестыцыі. Спачатку трэба разабрацца, ці патрэбны яны нашай дзяржаве. Такі ўважаны падыход у свой час дазваляў забяспечыць блеску нацыянальнай эканомікі.

«Напрыклад, многа інвестары прапанавалі нам будаваць завод, аналагічны Мінскаму аўтамабільнаму. Я на гэта не пайшоў», — адзначаў Прэзідэнт.

Паводле слоў Аляксандра Лукашэнкі, Беларусь не патрэбныя тыя ін-

вестары, якія хочучь прыйсці сюды на непрыцяглы тэрмін, каб зняць вяршы, а ў выніку свайго праекта знішчыць беларускія прадпрыемствы.

«На сённяшні дзень існуе 1068 інвестыцыйных праектаў па падрыхмесках. У нас сёння грошай крыва больш і мы самі будзем рэалізоўваць выгадныя праекты», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Такія прыклады паспяховай работы ўжо ёсць: гэта і вытворчасць сыроў у Копысі, Бялынічах, лесперапрацоўчае прадпрыемства ў Шклове і многія іншыя.

«Я заўсёды кажаў чыноўнікам — не мітусіцеся, сумленныя інвестары сюды абавязкова прыйдуць. Беларусь — гэта цэнтр Еўропы, менавіта тут найбольш выгада размяшчаць прадпрыемствы, каб потым прадуцтва пастаўляць у бліжэйшыя краіны», — адзначаў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле слоў Прэзідэнта, улада не баіцца прыватнай уласнасці, але прадпрыемствы павінны быць прыватна-заваны так, як гэта было, напрыклад, з Velcom. Дзяржава не ўклала ў прадпрыемства ні капеек, а атрымала 600 млн долараў у бюджэт.

«У свой час мне прапанавалі прадаць «Белшыну» за некалькі сот тысяч. Мы ж мадэрнізавалі прадпрыемства, і цяпер яно каштуе больш за мільярд долараў», — прывёў прыклад кіраўнік дзяржавы.

Паводле слоў Аляксандра Лукашэнкі, у Беларусі выгадны ўмовы для бізнэсу.

«Яму патрэбён спакойны рэжым і блізка, таму інвестары сёння сюды і ідуць», — сказаў Прэзідэнт.

БЕЛАРУСЬ НЕ МОЖА СТАЦЬ ЧАСТКАЙ ІНШАЙ ДЗЯРЖАВЫ

Гэту пазіцыю яшчэ раз пацвердзіў Аляксандр Лукашэнка падчас гутаркі з прадстаўнікамі СМІ.

«Той шлях, што прапанавала Расія, для нас непрыемны. Мы не можам стаць часткай любой іншай дзяржавы, не толькі Расіі», — заявіў кіраўнік дзяржавы.

Разам з тым, паводле слоў Прэзідэнта, мы ніколі не будзем ворагамі, праціўнікамі расіянаў.

«Мы заўсёды будзем разам з Расіяй адстойваць нашы агульныя інтарсы. І Расійскай Федэрацыі трэба ўсвядоміць, што ў яе Захадзе ёсць адзіная апора, дружалюбная дзяржава, якая ніколі не падвоўдзіла і не падвадзіла. Але яна павінна быць суверэннай дзяржавай», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Паводле слоў Прэзідэнта, расійскі каб павінен паважаць гонар беларусаў.

Гаворачы аб інтэграцыйных працэсах, Аляксандр Лукашэнка адзначае, што ня правільна ўспрымаць прэзідэнта Расіі Уладзіміра Пуціна як некайка дэзінтэгратора.

«Усё, што маглі зрабіць Пуцін і Лукашэнка для інтэграцыйных працэсаў, і я, і ён зрабілі. Былі аб'ектыўныя прычыны, сілы, якія перацкаджалі гэтым працэсам. Яны і сёння ёсць. У асноўным расійскага бізнэсу-эліта хачела б мець Беларусь у якасці ніякай ручнога сабакі, якога можна вядзіць на павадку», — адзначаў Прэзідэнт Беларусі.

«Усё хочучь гэты смачны кавалек у цэнтры Еўропы прыхапіць. Я сказаў: не. Я гэта сумленна і чыра сказаў сваім партнёрамі», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Адказаваючы на пытанне аб персפעктывах супрацоўніцтва з новым прэзідэнтам Расіі Дзмітр'ем Мядзведзевым, беларускі лідар адзначае, што абраны прэзідэнт Расіі, гэтак як і Пуцін — людзі аднаго мыслення.

«Гэта чалавек чыравога розуму, я яго даўно ведаю і думаю, што мы можам прадоўжыць нармальныя адносіны паміж Беларуссю і Расіяй. Галоўнае, што мы нармальна жывём, добра гандлюем, мы не чужыя адзін аднаму народы», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

«...А гэта грошы, жыццё. І як бы мы ні «бадзілі» з Расіяй за цэны на энерганосы, якія не такія, як у Германіі. Гэта таксама трэба мець на ўвазе. Мы гатовыя да развіцця самых добрых адносін у дачыненні, але пры разуменні і нашых прычынах меркаванняў», — сказаў у заканчанне беларускі лідар.

Сяргей ПРОТАС.

Хойніцкі раён.

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИХ И УБЫТКАХ с 1 января 2007 г. по 31 декабря 2007 г.

Наименование показателей	Код строки	За отчетный период	За аналогичный период прошлого года
1	2	3	4
I. ДОХОДЫ И РАСХОДЫ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ			
Выручка от реализации товаров, продукции, работ, услуг			
010	11481	10017	
Налоги и сборы, включаемые в выручку от реализации товаров, продукции, работ, услуг			
011	1609	1414	
Выручка от реализации товаров, продукции, работ, услуг (за вычетом налогов и сборов, включаемых в выручку)			
020	9872	8603	
021			
Справочно: из строки 010 — сумма государственной помощи на покрытие разницы в ценах и тарифах			
Себестоимость реализованных товаров, продукции, работ, услуг			
030	7966	6984	
Управленческие расходы			
040			
050	4421	1382	
Расходы на реализацию			
060	-2515	237	
II. ОПЕРАЦИОННЫЕ ДОХОДЫ И РАСХОДЫ			
Операционные доходы			
070	3959	27	
Налоги и сборы, включаемые в операционные доходы			
071	605		
Операционные доходы (за вычетом налогов и сборов, включаемых в операционные доходы)			
080	3354	23	
В том числе:			
081			
от сдачи активов в аренду, лизинг, временное пользование			
082	3341		
от выбытия основных средств и нематериальных активов			
083	13	23	
Операционные расходы			
090	225	15	
В том числе:			
091			
от выбытия основных средств и нематериальных активов			
092	218		
прочие операционные расходы			
093	7	15	
Прибыль (убыток) от совместной деятельности			
100			
Доходы (потери) от участия в уставных фондах других организаций			
110			
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) от операционных доходов и расходов (080-090+100+110)			
120	3129	8	
III. НЕРЕАЛИЗАЦИОННЫЕ ДОХОДЫ И РАСХОДЫ			
Внеоперационные доходы			
130	8	16	
Налоги и сборы, включаемые во внеоперационные доходы			
131		2	
Внеоперационные доходы (за вычетом налогов и сборов, включаемых во внеоперационные доходы)			
140	8	14	
В том числе:			
141			
от списания кредиторской задолженности курсовые и суммовые разницы			
142			
безвозмездно полученных активов (включая денежные средства и суммы государственной помощи)			
143			
прочие внеоперационные доходы			
144	8	14	
Внеоперационные расходы			
150	31	23	
В том числе:			
151			
от списания дебиторской задолженности курсовые и суммовые разницы			
152			
безвозмездно переданных активов (включая денежные средства)			
153			
прочие внеоперационные расходы			
154	31	23	
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) от внеоперационных доходов и расходов (140-150)			
160	-23	-9	
ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) от 120+160			
200	591	235	
Налоги, сборы и платежи из прибыли			
210	218	83	
Прочие расходы и платежи из прибыли			
220	49	59	
ЧИСТАЯ ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК) (200-210-220)			
240	324	94	
Справочно (из строки 240):			
сумма предоставленной льготы по налогу на прибыль			
250			
количество организаций			
260			
сумма полученной ими прибыли			
270			
количество организаций			
280			
сумма полученного ими убытка			
290			
на начало отчетного года			
300			
на конец отчетного периода			

Фирменное наименование эмитента

Открытое акционерное общество «Универсам Заславль»

(Полное наименование, включая организационно-правовую форму)

Местонахождение эмитента:

г. Минск, пр-т Победителей, д. 49, т. 203 89 17

(местонахождение: индекс, почтовый адрес, телефон)

Банковские реквизиты эмитента:

р/с 3012015300010 в ф-ле ОАО «Белгоспромбанк» — Минская городская дирекция, код 963, адрес банка: г. Минск, ул. Ольшевского, 24

Информация об открытом акционерном обществе и его деятельности по состоянию на 1 октября 2007 года

5. Количество акционеров всего — 144, в том числе: — юридических лиц — 2; — физических лиц — 142 (в т.ч. дов. управление 1); — информация о дивидендах и акциях.

Наименование показателя	Единица измерения	За отчетный период	За аналогичный период прошлого года
Начислено на выплату дивидендов в данном отчетном периоде	миллионов рублей	X	X
Дивиденды, приходящиеся на одну акцию (включая налоги)	рублей	1210	X
Обеспеченность акции имуществом Общества	тысяч рублей	19,192	26,35
Количество простых акций, находящихся на балансе Общества	штук	471	X

7. Информация о задолженности.

Наименование показателя	Единица измерения	За отчетный период	За аналогичный период прошлого года
Просроченная кредиторская задолженность	миллионов рублей	546	X

8. Информация о размере собственного капитала и привлеченных средств.

Наименование показателя	Единица измерения	За отчетный период	За аналогичный период прошлого года
Собственный капитал	миллионов рублей	4 599	971
Привлеченные средства	миллионов рублей	3 500	133

9. Среднестатистическая численность работающих (человек):

с начала года — 109; за аналогичный период прошлого года — 115.

10. Основные виды продукции или виды деятельности, по которым получено двадцать и более процентов выручки от реализации товаров, продукции, работ, услуг (только в составе годового отчета).

Розничная торговля (включая алкогольные напитки и табачные изделия) и общественное питание.

25 марта 2008 г.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ВЫКАЗАЎ СПАЧУВАННІ В.ЮШЧАНКУ Ў СУВЯЗІ З ПІБЕЛЮ ЛЮДЗЕЙ Ў ВЫНІКУ АВАРЫІ ВЕРТАЛЁТА

У сувязі з аварыяй у Чорным моры верталёта МІ-8, якая прывяла да чалавечых ахвяраў, кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка ад імя беларускага народа і ад сябе асабіста выказаў глыбокія спачуванні прэзідэнту Украіны Віктару Юшчанку, родным і бліжэй загінулым.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

ПРЭЗІДЭНТ БЕЛАРУСІ ВЫКАЗАЎ СПАЧУВАННІ СТАРШЫНІ КНР У СУВЯЗІ З ЧЫГУНАЧАЙ КАТАСТРАФАЙ

У сувязі з пібелю людзей у чыгуначнай катастрофе ў правінцы Шаньдун Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ад імя беларускага народа і сябе асабіста выказаў глыбокія спачуванні старшыні Кітайскай Народнай Рэспублікі Ху Цзіньтао, родным і бліжэй загінулым.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

28 красавіка ў Бабруйску адкрыўся новы завод па вытворчасці сокаў кампаніі «Старая крапасца». Чырвоную стужку на цырымоніі адкрыцця перазаў кіраўнік беларускага Урада Сяргей Сідорскі.

Новае прадпрыемства — самы буйны і самы сучасны сокавы завод у Беларусі. Яго магучасці дазваляюць забяспечыць 70 працэнтаў агульнай патрэбнасці айчынага рынку ў соках. Абсталяванне, пастаўленае з краін Еўрасаюза, забяспечвае высокі ўзровень якасці прадукцыі.

— Эканоміка нашай краіны трывала стала на шлях інвацыійнага развіцця, — сказаў на адкрыцці заводу Сяргей Сідорскі. Прэм'ер напад гаварыў падпісанца «Сочныі». Літвыя пакет будзе каштаваць 2600—2700 рублёў. Кіраўніцтва зарывае на працягу трох гадоў з'явіцца 20 сучасных прадпрыемстваў. Новы завод у Бабруйску — адзін з іх. Яго магучаснасць — 70 мільянаў літраў у год. Сёлета кампанія «Старая крапасца» плануе вырабіць 11 млн літраў соку.

Сёння 60 працэнтаў сокаў завозіцца ў нашу краіну з-за мяжы, — паведаміў Сяргей Сідорскі. — Задача дзяржавы ў такой сітуацыі — самастойна альбо з прыцягненнем інвестара будаваць прадпрыемствы па выбаце соку.

Беларускі сокавы рынак цяпер сапраўды называюць унікальным: у суседніх Расіі і ў Украіне, якія пастаўляюць сок і Беларусь, на сваім рынку імпартнага прадукцыя складае толькі сімвалічны працэнт. Між тым, спажыванне соку павялічваецца: цяпер кожны беларус выпівае 10 літраў на год, а ў бліжэйшыя тры-чатыры гады, кажаць спецыялісты, гэты паказчык падвоіцца.

Заняць гэту нішу і спяшаецца бабруйскі завод. У маі на паліцах беларускіх крамаў з'явіцца сок над гандлёвай маркай «Сочныі».

Літвыя пакет будзе каштаваць 2600—2700 рублёў. Кіраўніцтва зарывае на працягу трох гадоў з'явіцца 20 сучасных прадпрыемстваў. Новы завод у Бабруйску — адзін з іх. Яго магучаснасць — 70 мільянаў літраў у год. Сёлета кампанія «Старая крапасца» плануе вырабіць 11 млн літраў соку.

Сёння 60 працэнтаў сокаў завозіцца ў нашу краіну з-за мяжы, — паведаміў Сяргей Сідорскі, цяпер завод вырабляе сок з канцэнтратаў, якія прывозіцца з-за мяжы. Але ўжо

Тыдзень пройдзе пад знакам Выставы «СМІ ў Беларусі»

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА

Учора ў сталічным НВЦ «БелЭКСПА» адбылося ўрачыстае адкрыццё XII Міжнароднай спецыялізаванай выставы «СМІ ў Беларус

Каб не ўзбагачаць дзядзьку Сэма...

У Гомелі адбылося вяжазое пасяджэнне калегі Камітэта дзяржаўнага кантролю Рэспублікі Беларусь. На ім разглядалася надзеянае пытанне аб сітуацыі з імпартаўнымі закупкамі ў краіне і мерах, якія прымаюць аб'яўчанымі, рэспубліканскія органы дзяржаўнага кіравання, дзяржаўныя арганізацыі, падпарадкаваныя ўраду, па іх аптымізацыі і стварэнні імпартазамышальных вытворчасцяў, накіраваных на змяншэнне залежнасці рэспублікі ад імпарту.

Вельмі цікавыя рэчы давалася пачуць на гэтым пасяджэнні. Перад яго пачатак старшыня Дзяржкамтэта Язюн Ломачэ правёў кароткую прэс-канферэнцыю і падмаманстваў журналістам тапа-рышча, ручку для малатка, качалку і іншыя прадметы, завезеныя з-за меж. Германія і Польшчы ў Брэсцкую вобласць, дзе і праваліліся. Рытарычныя пытанні: нудно такая складаная тэхналогія іх вытворчасці, нудно ў Беларусі наша матэрыялаў, каб вырабляць іх, нудно ў нас адсутнічаюць спецыялісты па гэтай справе і куды глядзець у Беллясперпраме, на прадпрыемствах мясцовай прамысловасці, у мясцовых органах улады? Аднак на гэтым пытанне старшыня Дзяржкамтэта даў тут жа: гэта — наша сплавянская бяспаданнасць.

Калі б гэта быў адзінаквы прыклад, то і размовы падобнага кшталту не было б. А іх — шмат. Прывядзем яшчэ два. Мы часам запінае ідэалізуем перавагі імпортнай тэхнікі, а між тым праверкамі выяўлены шматлікія факты выхаву яе са строю з-за браку вытворцы. На той жа Брэсцкім у 2005 годзе закупілі 43 трактары «Джон-Дзір», і 15 з іх «прагулялі» 152 дні, ад чаг страты склалі 40 мільёнаў рублёў. Прычына: паломкі рухавіку, няспраўнасць пярэдняй мастоў і каробак перадач — заводскі брак.

На пасяджэнні калегі быў агунаваны і такі факт. Летасе «Белграссервіс» было даручана правядзенне конкурсу на закупку даўнянага абсталявання для сельгасарганізацыі рэспублікі з выплатай узнагароджвання за кошт бюджэтных сродкаў у памеры чатыры працэнты. Тэхнічныя заданні прадугледжвалі, каб у тым абсталяванні функцыянавала сістэма механічнага дадойвання. У выніку таргоў пераможцай выйшла нямецкая фірма «Вест-

фалія», з якой быў заключаны дагавор на пастаўку. Аднак праверкамі выяўлена, што ў дзве гаспадаркі фірма паставіла абсталяванне без функцыі механічнага дадойвання, прымчым айчынае прадпрыемства ААТ «Гомельгракамплект» не было дапушчана да тэндэра менавіта з-за адсутнасці ў яго абсталявання функцыі дадойвання. У выніку набыцця больш дарагога імпортнага абсталявання дзяржаве прычынены ўрон у памеры Br587 мільёнаў, і гэта толькі па двух тэндэрах, правераных Камітэтам дзяржкантролю.

Калі ж абагульняць работу ў гэтым накірунку па ўсёй рэспубліцы, дык трэба гаварыць пра невыкананне летасых прагнозных паказчыкаў па расце імпарту тавараў і паслуг і сальда знешняга гандлю. У першым выпадку — усімі аб'яўчанымі і Мінігарвыканкамам, а таксама Міністэрствам прамысловасці, Міністэрствам архітэктуры і будаўніцтва, канцэрнамі «Беллясперпрам», «Белнафтахім» і «Белдзяржхарчпрам». У другім — Міністэрствам архітэктуры і будаўніцтва, канцэрнамі «Белнафтахім», «Беллегпрам», «Белдзяржхарчпрам», Мінігарвыканкамам і ўсімі аб'яўчанымі, за выключэннем Мінскага.

Таму размова на пасяджэнні вялася прычыноўва і хорсткава. Было адзначана, што матэрыялы праверак праграм імпартазамышчэння, якія прабукусоўваюць, патрабуюць дагледжанага аналізу яшчэ ў тым накірунку, ці мелі адпаведныя кіраўнікі ў пытаннях максімізацыі ўвозу імпарту ў краіну насуперак разумнаму сэнсу нейкую асабістую карысць у зацікаўленасці, наконт чаго дадзены даручэнні праваахоўным органам.

Савету Міністраў рэспублікі прапанавана разгледзець пытанне аб прыцягненні да адказнасці кіраўнікоў рэспубліканскіх органаў дзяржаўнага кіравання і дзяржаўных арганізацый, падпарадкаваных ураду краіны, якія не выканалі летасых прагнозных паказчыкаў ў знешнім гандлі. Калегія Дзяржкантролю ўнесла канкрэтныя прапановы, накіраваныя на павышэнне эфектыўнасці выканання праграм імпартазамышчэння. Да гэтага пытання Дзяржкамтэт мае намер вярнуцца праз два месяцы.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ

Парламенцкі дзённік

ГАРАНТЫ, ІЛЬГОТЫ, РАЗМЕРКАВАННЕ, ВОДПУСК І НЕ ТОЛЬКІ

Усе гэтыя праблемы абмяркоўвалі ў пятніцу на сумесным пасяджэнні Палаты прадстаўнікоў і Савета Рэспублікі Нацыянальнага Савета, дзе дэпутаты задавалі свае пытанні і выносілі прапановы ўраду краіны.

ГАРАНТЫ ДЛЯ ЛІКВІДАТАРАЎ

Адно з першых пытанняў датычалася Закона аб сацыяльных гарантыях для ліквідатараў аварыі на Чарнобыльскай АЭС. «Гэта не льготны, гэта — сацыяльны гаранты людзям, якія засталі сабой краіну ў 1986 годзе, гэтаксама як нашы бацькі і дзяды засталі краіну ў 1941—45 гадах», — падкрэсліла член Камісіі па дзяржаўным будаўніцтве, мясцовым самакіраванні і рэгламентацыі Палаты прадстаўнікоў Вольга Абрамава. — Давайце возьмем адпаведныя заканадаўствы Расіі, Украіны і Латвіі за ўзор і гэтага будзе дастаткова. Давайце не будзем аддаваць гэта пытанне на водкуп палітычным папулістам».

— Мы не адмаўляемся працягваць работу ў гэтым напрамку, — адказаў віцэ-прэм'ер Андрэй Кабякоў. — Дыялог тут пакуль не закрыты.

АРЭНДА ДЛЯ МАЛЬЦЬ І СЯРЭДНІХ ПРАДПРЫЕМСТВАЎ

— Са студзеня гэтага года змяніліся ўмовы аплаты арэнды і арандатары пераведзены на стопрацэнтную паярэднюю аплату, што адмоўна паўплывала на налічэнне і вылату падацкаў па выніках работы за паярэднія месяцы і выклікала вымыванне сродкаў, — наведаміла намеснік старшыні Камісіі па прамысловасці, палітна-энергетычным комплексе, транспарце, сувязі і прадпры-

мальніцтве Палаты прадстаўнікоў Таццяна Сафроненка. — Я звярнулася з гэтым пытаннем ва Урад пісьмова, а таксама з пытаннем па доўгатарміновых заключэннях дагавораў арэнды. Асабліва гэта датычыцца ўстаноў адукацыі і прамысловых прадпрыемстваў, але адказ мяне не задаволіў; у ім няма канкрэтны. Прашу звярнуць увагу і магчыма, перавесці малія і сярэднія прадпрыемствы не на паярэднюю аплату. Плата трэба, ніхто тут спрачацца не будзе, але і трэба ствараць умовы, якія давалі б магчымае развіццё гэтых прадпрыемстваў. А доўгатарміновая арэнда патрэбна, каб людзі ведалі і былі ўпэўненыя ў заўтрашнім дні, каб яны маглі паліпаўшаць умовы работы сваіх прадпрыемстваў, рабіць укладанні ў рамонт, рэканструкцыю будынкаў і збудаваньняў.

— Паляпшаць умовы для малага і сярэдняга бізнесу — адна з мэтай Урада, але гэта не павіна адбывацца за кошт бюджэтных сродкаў, — заўважыў Андрэй Кабякоў. — Трэба знаходзіць разумны баланс.

ПРАДПРЫЕМСТВА ДЛЯ БРАГІНА

— Брагінскі раён — адзін з самых пацярпелых ад чарнобыльскай аварыі ў Гомельскай вобласці, і не толькі з пытаннем, колькі з прапановы выступіў старшыня Камісіі па палітыцы і мясцовым самакіраванні Анатоль Малафееў. — Пасля катастрофы ўсе прадпрыемствы харчовай прамысловасці ў ім былі закрытыя. Брагін застаўся, ён зарэканструяваны, добраўрадкаваны, Добры гарадок, дзе можна нармальна жыць і пакрысе засвойваць усе тыя зоны, якія не ўвайшлі ў радыялагіч-

ны запаведнік, ёсць гаспадаркі, якія пачынаюць ажываць. Адным словам — адаптаваліся. Але працаваць у Брагін практычна няма дзе. Застаюць толькі лягасі, і то ён не па 60 кіламетраў, балында, бытавыя паслугі — вось і ўсё. Нама болей прадпрыемстваў. Насельніцтва пасля 1986 года амаль цалкам змянілася, многія прыехалі заўважыць, але калі не знойдуць работу, то, натуральна, будуць з'яўджаць. Кіраўніцтва Гомельскай вобласці шукае варыянты, але тут патрэбна падтрымка дзяржавы. Патрэбна ў самім Брагін, раённым цэнтры, ствараць кожны прадпрыемства, якое паддыме менавіта для гэтай зоны, дасць эканамічны эфект і магчымае жыць людзям.

— Натуральна, гэтай справай трэба займацца, — пагадзіўся віцэ-прэм'ер. — Брагін уключаны ў спіс, які прадугледжвае Праграма развіцця малых і сярэдніх гарадоў. Па кожным з іх у нас распрацаваны план, размова ідзе пра стварэнне спецыяльных умоў для інвестыцый. Калі гэтага недастаткова, будзем працаваць яшчэ.

ДЗІЯЧАЕ ХАРЧАВАННЕ ДЛЯ МАЛАЗБАЯСПЕЧАННЫХ СЕМ'ЯЎ

— Прашу Урад распрацаваць аптымальны механізм прадстаўлення льготных малочных сумесей для дзяцей, — сфармуляваў сутнасць свайго звяроту член Камісіі па ахове здароўя, фізічнай культуры, справах сямя і моладзі Палаты прадстаўнікоў Ігар Карпенка і палітычы. — Справа ў тым, што льгота прадугледжвае бясплатнае атрыманне 375 грамаў сумесі на дзень, а выпуск малочнай сумесі — ва ўпакоўках па 400 грамаў. Людзі на мес-

цах ужо скардзяцца, што пайшлі фінаансавыя налічэнні. Гэта пытанне не толькі да Міністэрства аховы здароўя, бо ў працэсе задыейнічаны яшчэ Мінсельгасхарч і Мінпрацы.

— Адрэз тут не адкажаш, але сапраўды, некуды трэба гэтыя 25 грамаў паддзец, каб налічэнню не было, — пагадзіўся Андрэй Кабякоў.

ЭНЕРГАЗБЕРАЖЭННЕ — НЕ ЗА КОШТ ЗДАРОЎЯ

Член Камісіі па праблемах чарнобыльскай катастрофы, экалогіі і прыродакарыстанні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага саходу Міхаіл Паллаўскі прапанаваў змяніць падыходы ў ацэнцы эфектыўнасці работы кіраўнікоў прадпрыемстваў па энергазберажэнні. «Адна справа, калі эканомія дасягаецца за кошт новых тэхналогій, а іншая, за кошт зніжэння тэмпературы ацяпляльных прыбораў у памяшканнях, дзе працуюць людзі, — заўважыў дэпутат. — Пры гэтым такія кіраўнікі яшчэ і праміі атрымліваюць, а іх падначаленыя вымушаны працаваць у цяпагрэйках і валёнках. Эканомія на здароўі — вельмі сумніўная». Прапанова дэпутата была прынятая.

РАЗМЕРКАВАННЕ ВЫПУСКНОЎ І ТЭРМІН НАВУЧАННЯ У ШКОЛЕ

У адказ міністра адукацыі ад дэпутатаў паступіла некалькі пытанняў, якія тычыліся змянення ў сферы сярэдняй адукацыі. Аляксандр Радзкоў пацвердзіў, што гімназі і ліцэі павінны быць захаваныя як профільныя ўстанавы. У Беларусі — 186 гімназі і 38 ліцэяў. Усе астатнія павінны знаходзіцца ў аднолькавых умовах, — сказаў міністр. Ён лічыць таксама мэтазгодным завяршыць цыкл 12-гадовай адукацыі. «Пры магчымым пераходзе да 11-гадовага навування мы не павінны згубіць у якасці навуцальнага працэсу, павінны падтрымаць школьнікаў да далейшага жыцця і захаваць іх здароўе», — адзначыў Аляксандр Радзкоў. Наконт таго, што на стаўнічым ўзросте меры перагуржання «папярэвым» справядлівым міністр заўважыў, што ўласна міністэрскія адмоўныя ў школах не шмат. Яшчэ адно пытанне датычылася размеркавання выпускнікоў ВНУ. «Усе прадпрыемствы, і прыватныя і дзяржаўныя, працуюць на эканоміку краіны, плаціць падаткі, чаму ж размеркаванне ідзе толькі ў дзяржаўныя?» — было пытанне ад дэпутатаў. Аляксандр Радзкоў заўважыў, што забароны размяркоўваць выпускнікоў на прыватныя прадпрыемствы няма, але ў дзяржаўныя прадпрыемствы моладзь размяркоўваецца ў першую чаргу, каб выканаць дзяржаўныя.

Міністр пагадзіўся з дэпутатамі ў тым, што адпаведны педагогам дашкольных устаноў павінен быць павялічаны. «Мы зараз прапаруцаваем пытанне павелічэння водпуску дадзенай катэгорыі работнікаў у рамках кантракту, — наведміў ён. — Водпускі павінны быць хоць бы 42 дні».

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

«ПЕСІМІЗМ АДЫШОЎ У НЯБЫТ. Мінчане змяняюцца самі і змяняюць жыццё горада»

Спецыяльна для «Звязды»

Мінскі навукова-даследчы інстытут сацыяльна-эканамічных праблем можна назваць своеасаблівым лэстэркам для гарадскіх уладаў. З той толькі розніцай, што аналіз і прагнозы развіцця сучаснай сацыяльна-эканамічнай сітуацыі, якія праводзяць яго спецыялісты, маюць на ўвазе не простае задавальненне навуковага інтарэсу да той ці іншай праблемы мегаполіса (адпостраванне рэчаіснасці), колькі выпрацоўку канкрэтных рэкамендацый, шляхоў іх вырашэння. Менавіта з гэтай мэтай інстытутам быў распрацаваны Стратэгічны план устойлівага развіцця Мінска на перыяд да 2020 года. Палова адведзенага тэрміну амаль што прайшла, значыць, можна падводзіць сваеасаблівы вынік кароткатэрміновых праграм і рыхтавацца зрабіць тое ж з сярэднятэрміновымі, адначасова ўдакладняючы і дапрацоўваючы ўвесь Стратэгічны план.

Для распрацоўшчыкаў план існуе ў трох варыянтах, мае тры прагнозы развіцця: песімістычны, аптымістычны і найбольш аптыміальны. На думку в.а. вучонага сакратара Мінскага навукова-даследчага інстытута сацыяльна-эканамічных праблем, кандыдата гістарычных навук Таццяны СКРЫПЧАНКІ, адным з галоўных вынікаў за праішоўшае дзесяцігоддзе можна лічыць тое, што ў многіх выпадках песімістычныя прагнозы ўжо адшлі ў нябыт. І хоць у многіх сферах жыцця горада яшчэ далёка да поўнага аптымізму, відавочна і бясспрэчна, што жыццё мінчан істотна змянілася (і працягне мяняцца) да лепшага. Менавіта з гэтай мэтай штогод у Стратэгічны план і ўносяцца карэктывы.

Гараджане не супраць, калі...

Адзін з самых простых прыкладаў: сацыяльна-эканамічная і гарадбудаўнічыя праблемы павелічэння парка асабістага аўтатранспарту ў сталіцы і асновы накірунку іх вырашэння. Яшчэ зусім нядаўна падчас правядзення маніторынгавых даследаванняў пераважна колькасць мінчан (акрамя ўладальнікаў аўтатранспартных сродкаў) казалі швэдае «не» паркоўцы машын у дварах.

— Праведзеныя сёлетня даследаванні ўжо не ўтрымліваюць такога катэгарычнага адказу, — гаворыць Таццяна Скрыпчанка. — Людзі кажуць: калі будзе абсталявана стаянка, мы не супраць. Чаму змянілася грамадскае меркаванне? Таму што гараджане убачылі — машыны ўжо не кідаюць за метр ад пад'езда, паколькі для транспарту з'явіліся спецыяльныя стаянкі. Робіцца перапланіроўка і добраўпарадкаванне дваровых тэрыторый, а ўвагу на неабходнасць гэтых мераў звярнулі самі гараджане падчас аптычнага анкедэра мінскага інстытута.

Дарэчы, летася праведзенае даследаванне паказала, што 62 працэнты жыхароў сталіцы ў цэлым станюча ацэньваюць работу гарадскага грамадскага пасажырскага транспарту. Разам з тым выяўлены і сур'ёзныя недахопы ў гэтай сферы. Былі распрацаваны меры прадпрыемстваў па ўдасканаленні структуры кіравання пасажырскага транспарту, абнаўленні рухомага саставу, развіцці аўтаматызаванай сістэмы кіравання транспартам, рэканструкцыі вулічна-дарожнай сеткі і транспартных збудаванняў на перыяд 2007—2020 гадоў. Шэраг прапанов, выпрацаваных падчас рэалізацыі навуковага праекта, увайшлі ў Праграму развіцця камунальнага пасажырскага транспарту г. Мінска на 2007—2010 гады.

Міліцыя: давер і... скаргі

— Сёлетня далейшы працяг атрымаў навуковы праект «Праблемы ўмацавання грамадскай бяспекі, ацэнка насельніцтва працы міліцыі, шляхі паляпшэння працы сталічнай міліцыі», — расказвае Таццяна Сяргееўна. — Нядаўна ў Заводскім раёне горада быў праведзены маніторынг, падчас якога (я я сама, дарэчы, жыў у гэтым раёне) жыхары выказалі занепакоенасць вялікай колькасцю выпадкаў ухывання алкагольных напоў у грамадскіх месцах. І літаральна праз некалькі тыднёў пасля маніторынгу па тэлебачанні паказалі сюжэт, дзе гаварылася, што цяпер супрацоўнікі праваахоўных органаў будуць право-

І нараджаць і выхоўваць

Асабліва ўвага ў Стратэгічным плане ўстойлівага развіцця Мінска надавалася і надалей дзецям і падлеткам, бо гэта наша будучыня. Прычым, для гарадскіх уладаў вось ужо не першы год робяцца

Фота Марыны БЕГУНЧОУАЙ.

дзіць ранішнія рэйды з мэтай прадухілення такіх выпадкаў на тэрыторыі раёна, а заўважаных за гэтай справай будуць прыцягваць да грамадска-карыснай справы (гаворка нават ішла пра накіраванне такіх асобаў у ЛЛП).

Падобныя аптычныя грамадзян дазволілі вызначыць найбольш перспектывны накірункі паліпаўшаць на гэтай па паліпаўшаць адносна грамадзян да працы ўчастковых інспектараў, ДАІ, следчага адрдзела, патрульна-паставой службы.

— Калі раней грамадзяне ў лепшым выпадку ведалі нумар тэлефона апарнага пункта прапарудад-ку па месцы жыхарства, дык цяпер вельмі многія ўжо ведаюць сваіх участковых, як кажуць, у твар, — дадае суразмоўца.

Як паказваюць маніторынгі, у цэлым насельніцтва пазітыўна ацэньвае змяненні ў стылі працы міліцыянераў. Але разам з тым, на жаль, ёсць і скаргі на грубасць з іх боку. Выкананнем гэтай з'явы, безумоўна, трэба надаць асабліва ўвагу пры правядзенні выхавальнай работы, асабліва з радавым складам, што пачынае службу ў ГУУС, лічыць распрацоўшчыкі навуковага праекта.

Неабходна гаварыць аб праблемах дзіцячых, падлеткавых прапарушэнняў, беспрытульнасці. Яны могуць быць вынікам як асацыяльных паводзінаў бацькоў у сям'ях, так і недастатковай працы школьных псіхалагаў і сацыяльных работнікаў, недахопам у іх прафесіяналізму. У прыватнасці, як паказалі аптычны, у светаўспрыманні

большасці навучанцаў працоўная дзейнасць не злучана з магчымымі асабаснага самаразвіцця, з-за чаг адбылося сацыяльнае абясцэньванне працы і адхіленне ад сацыяльных стандартаў у жыццёвых панах многіх падлеткаў.

— Трэба вывучаць і пераймаць маскоўскі вопыт, — гаворыць Таццяна Скрыпчанка, — калі актыўная частка моладзі (а ў нас гэта маглі б быць члены БРСМ) ажыццяўляе вулічнае патрапіраванне: прысядае «цяжкіх» падлеткаў, напрыклад, да клубу па інтарэсах.

Ці задаволены дэбюратызацыяй?

Напэўна, ніхто не будзе спрэчаваць, што меры па дэбюратызацыі дзяржаўнага апарату, прадпрыемстваў за апошні час кіраўнічымі краіны, далі свой лбн: многія пытанні грамадзян цяпер вырашаюцца вельмі аператыўна, у

Фота Марыны БЕГУНЧОУАЙ.

шматлікіх арганізацыях і ўстановах зніклі чэргі і г.д. Тым не менш сёлетня навукова-даследчая работа ў гэтым напрамку будзе падоўжана і мінчанам трэба будзе даць ацэнку працэсам дэбюратызацыі. І... самім сабе.

— Падчас ранейшых аптычных вывелілася дзіўная рэч: гараджане часам вельмі добра ведаюць свае абавязкі, але ўяўлення не маюць пра ўласныя правы. Таму сёлетня розным групам мінчан мы прапануем даць ацэнку ўласнай прававой культуры, — распавядае Таццяна Сяргееўна. — Будуць таксама высвятляцца ка рысцы і значэнне тэлефонных «гарачых ліній», выязных прыёмляў грамадзян, стыль зносінаў работнікаў устаноў.

Для выяўлення ацэнкі насельніцтвам ступені эфектыўнасці работы па дэбюратызацыі дзяржаўнага апарату ў ўстановах і арганізацыях горада будуць праведзены даследаванні наконт захавання ў апошніх тэрмінаў вырабу і выдчы даведкаў і іншых дакументаў, ролі кансультацый, ведання насельніцтвам пра арганізацыі і ўстановы, якія працуюць па прычыне «іднаго акна», парадку звяроту ў іх. Гараджане будуць мець магчымае высказацца, ці задавальняе іх рожым працы дзяржаўных арганізацый і устаноў.

Мінчане змогуць ацаніць не толькі актуальнасць і зручнасць інфармавання грамадзян праз стэндзі і сайты дзяржаўных органаў, але і высказацца наконт узроўню кваліфікацыі, ступені уважлівасці і тактоўнасці іх персаналу, наяўнасці выпадкаў бюракратызму і валакці.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Найбольшы эфект — ад судовых пасяджэнняў у працоўных калектываў

Генеральнай пракуратурай Рэспублікі Беларусь у рамках працягнення работ па прафілакцыі правапарушэнняў прааналізаваны звесткі аб колькасці праведзеных у 2003 годзе — першым квартале 2008 года выязных судовых пасяджэнняў.

Як паведаміў старшы памочнік Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь Міхаіл СЕМЯНХІН, які паказалі, што доля такіх пасяджэнняў у агульным аб'ёме разгледжаных спраў застаецца нязначнай. Па крымінальных справах гэты паказчык склаў 0,8—1,09 працэнта, па грамадзянскіх — 0,3—2,2 працэнта. Разам з тым было адзначана, што разгляд крымінальных і грамадзянскіх спраў у выязных судовых пасяджэннях у працоўных калектывах і па месцы жыхарства грамадзян забяспечвае не толькі больш поўную рэалізацыю аднаго з важных прычынаў судавытворчасці — галоснасці, але і мае неаспрэчанае выхавальнае і папярэдальнае значэнне, з'яўляецца адным са сродкаў рэалізацыі дзяржаўнай праваахоўнай і правабарончай палітыкі.

У сувязі з гэтым Генеральнай пракуратурай Рэспублікі Беларусь накіраваны інфармацыйны ліст на адрас міністра юстыцыі і Старшыні Вярхоўнага Суда з просьбай арыентаваць суды краіны на больш актыўнае выкарыстанне ў практыцы выязных судовых пасяджэнняў па крымінальных і грамадзянскіх справах.

Сяргей РАСОЛЬКА.

КУП «Мінскі абласной центр учета недвижимости» ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

ОАО «БПС-Банк» МФО 153001357, УНП 690324015 КУП «Мінскі абласной центр учета недвижимости». Оплата за объект производится в течение 2 (двух) месяцев и 25 (двадцати пяти) дней со дня подписания протокола о результатах аукциона. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится 03 июня 2008 г. в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, ком. 321. Заявление на участие и необходимые документы принимаются по 02 июня 2008 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 326.

Контактный телефон (8 017) 224 61 34. Наш сайт в Интернете: www.rlt.by. УНП 690324015

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ ОТКРЫТОМ АУКЦИОНЕ по продаже государственного имущества и права заключения договора аренды земельного участка для обслуживания недвижимого имущества

Наименование предмета аукциона	Здание спортизла и право заключения договора аренды земельного участка	Здание школы с хозяйстройками и право заключения договора аренды земельного участка	Здание фельдшерско-акушерского пункта и право заключения договора аренды земельного участка
Местонахождение недвижимого имущества	Кобринский р-н, д. Грушево, пер. Школьный, 5	Кобринский р-н, д. Грушево, пер. Школьный, 5	Брестская обл., Барановичский р-н, д. Скварчицы
Продавец недвижимого имущества	Управление образования Кобринского райисполкома, г. Кобрин, ул. Матросова, 18, тел. 801642 2 56 04		
Характеристика предмета аукциона	Здание спортизла — фундамент бетонный, стены каркасно-засыпные, перекрытия деревянные, крыша жесть, площадь — 99,3 кв.м. Земельный участок площадью 0,2281 га, срок аренды — 50 лет	Здание школы — фундамент бетонный, стены и перегородки кирпичные, крыша жесть, площадь — 412 кв.м. Земельный участок площадью 0,5509 га, срок аренды — 50 лет	Здание одноклассное, кирпичное, площадь — 210 кв. м, имеются коммуникации. Земельный участок площадью 0,3636 га с ограничениями в использовании земель в водоохранной зоне р. Мышанка, срок аренды — 25 лет
Начальная цена предмета аукциона, руб.	5 655 000	62 083 000	41 395 400
Сумма задатка, руб.	565 500	6 208 300	4 139 000
Организатор аукциона	Фонд «Брестоблимушество», г. Брест, ул. Ленина, 11, тел.: 20 87 85, 23 44 06, 23 12 63 www.brest-region.by		

Аукцион состоится 30 мая 2008 года в 11.00 по адресу: г. Брест, ул. Ленина, 11, каб. 524 (здание облисполкома). Для участия в аукционе представляются: 1. Заявление на участие в аукционе по установленной форме и подписанное соглашение с фондом «Брестоблимушество». 2. Заверенные банком копии платежных поручений: - о внесении суммы задатка на р/с 3642202530011 Головной филиал по Б

...І было святло. І аддзялялася яно ад цэпры. І было гэта добра...
 Так што здзіўлена, здавалася, не будзе мяжы: пад фарбамі на старым абразе была схаваная тайна. Рукі ведалі і рабілі сваё — рулілі і беражліва здымалі слэй фарбы. Перш чым леваць дрэва, аднаўляць лікі святых, майстар заіраўна ў самую душу гэтай цуду — ёй адкрылася незвычайная выява, створаная ў духу італьянскіх майстроў, але мясцовым, беларускім умельцам дзесяці ў XVIII стагоддзі. Перапісалі яго ўжо ў XX стагоддзі. Кажуць, у 50-я атэістычныя гады гэта была масавая з'ява. Хацелі такім чынам схаваць ад вачэй людскіх тую радасць, якую несла выява? Стрымаць невытлумачаную энергетыку, якую ў абраз заліў невядомы майстар ці яшчэ нехта, хто кіраваў яго рукамі? Ды ці не па вышэйшай волі тайнае калі-некалі станавіцца яўным...
 ...І быў дзень. Магчыма, для Элы Пашкінай звычайны працоўны дзень. Але адбыўся цуд — адзін з тых, да якіх рэстаўратары старых абразоў заўсёды павінны быць падрыхтаваныя. І ўсё-такі кожны такі момант яны будуюць перажываць з трываннем у сэрцы, таму што так пачынаецца

УВАСКРЭСЕННЕ
 Гляджу на выяву Багародзіцы, якая прытулілася да сцяны — яна пакутуе, гэта бачна не толькі па твары, які быў напісаны народным майстрам. Палатно пашкоджанае. Анёлы, якія апякуюць Чыстую Деву, не дазваляюць засмучацца: на змену пакутам у чалавечым свеце заўсёды прыходзіць збавенне. Лікам святых на абразях яго існуюць пяшчотныя рукі майстроў-рэстаўратараў. Хоць на дапамогу ім прыйшлі сучасныя тэхналогіі, гэтая праца ўсё роўна застаецца ручной. У Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі, дзе працуе Эла Пашкіна, ёсць цэлы аддзел, дзе можна пабачыць абраз ці іншы твор мастацтва наскрозь — ёсць рэнтген-апараты, ультрафіялет. Хіміка-тэхнічныя даследаванні дазваляюць выявіць колькасць усіх слаёў мастацкага твору і зрабіць іх аналіз. Але пры гэтым калекцыя абразоў Нацыянальнага мастацкага музея ўсё яшчэ можа захоўваць сакрэты.

— Не часта, але сапраўды здараецца так, што абраз прайшоў атрыбуццю, быў датаваны, напрыклад, XVIII стагоддзем, а калі пакрысе пачынаеш яго расчышчаць, нечакана можна адкрыць выяву XVI стагоддзя, — распавядае Эла Пашкіна. — У такіх моманты разумеш: нічога выпадкова ў гэтым свеце не робіцца, і менавіта гэты сюжэт павінен быў патрапіць у твае рукі зараз. Мне даводзілася працаваць з мастацкімі творами, але гэта адна справа. А калі да цябе на рэстаўрацыю прыходзіць абраз, то разумеш, што ёсць тут нейкая воля нябесная.

У мінулым стагоддзі многія абразы змушаны былі змяніць месца жыхарства, яны трапілі ў музеі краіны рознымі шляхамі і ў розныя часы. Але аснова калекцыі сакральнага жывапісу Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі была сабраная пасля вайны. Разбураліся царквы, і лікі святых пераставалі жыць сваім натуральным жыццём, маўляўна размаўляючы з людзьмі. Былі людзі, якія ратавалі царкоўныя абразы ад знівагі. І былі музейныя работнікі, якія ў прынцыпе рабілі тое ж самае, сцвярджаючы: гэта каштоўны творы мастацтва, іх трэба берагчы. Спецыялісты з музея ездзілі ў экспедыцыі па вёсках, шукалі і прывозілі цікавыя экспанаты. Ці не так былі ўратаваны каштоўныя выявы XVI стагоддзя, якія ёсць цяпер у музеі? Адзін з найбольш старых у калекцыі — абраз святой Параскевы XVI стагоддзя са Слуцкага раёна. Сакральная калекцыя музея вельмі багатая — больш чым 2000 адзінак складаюць фонд твораў іканаграфіі. За калекцыю адказвае асаблівы чалавек — захавальнік. Ён сочыць за станам абразоў. І калі ўнікае нагода — напрыклад, трэба падрыхтаваць твор да выставы — яго накіроўваюць да рэстаўратара.

— Абразы, на жаль, як людзі — яны таксама хварэюць, — тлумачыць Эла Аркадзьеўна. — Большасць абразоў створаныя на дрэ-

УЛІК СВЯТЫХ

Вяртаюць жыццё рукі рэстаўратараў

Фота Ігарына БЕЛІКОВІЧА

ва. Дрэва ўсмоктае многа вільгаці, з-за гэтага адбываецца пашкоджанне. Але самы злосны наш вораг — жучок, які любіць пясчэлацца ў дрэве. З такімі абразамі даводзіцца вельмі доўга працаваць, прачышчаючы кожную ранку на іх цэле. Раней практыкавалі такі метад: зразалі дошку, пакідалі мінімальны слой з лёўкасам, з фарбай і наклеівалі гэта на іншую дошку. Але гэта вельмі радыкальна. Цяпер ужо ёсць шмат клеяў, якія дапамагаюць змагацца з жучком. Але ў любым выпадку спачатку трэба дакладна ўстанавіць, што ўвогуле дзевяццэц рабіць.

Усе нашы майстры — выхаванцы маскоўскай школы рэстаўратараў, якая скіраваная менавіта на аднаўленне страчанага. Ёсць яшчэ ёўрапейскі падыход, які аддае перавагу кансервацыі твораў, каб не аднаўляць, а менавіта захаваць тое, што дайшло да нашых дзён у такім жа выглядзе. Ронціца ёсць, сцвярджае Эла Пашкіна, якой удалося пазездзіць па Еўропе. Асабліва ўразіла галерэя на Кіпры, дзе захаваліся абразы розных эпох, самы ранні з іх быў створаны ў VIII стагоддзі. Нават старадаўнія абразы там імкнучы паказаць у першасным выглядзе, наколькі гэта

магчыма. У нас жа рэстаўратар працуе амаль дакладна, дэталёва паўтараючы задуму аўтара. Вядома ж, адноўлены фарбавы слей будзе адроўнавіцца ад аўтарскага.

Калі абраз увогуле не перажываў ніякіх рэстаўрацый, то спачатку яго накіроўваю на навуковае даследаванне: якія фарбы, якія дошка, якая парода дрэва была выкарыстана іканапісцам. Часцей за ўсё майстры бралі ліпавую дошку, але бывалі абразы на дрэве, сасне, елцы. Іканапісы, якія паважалі сябе, працавалі з каштоўнымі пародамі дрэва, самай элітнай заўсёды лічыўся кіпарыс. Кіпарысавыя дошкі былі таксама і ў Беларусі — іх прывозілі згодзі спецыяльна для

даюць арнаменты, якія прымяччаліся на тканінах італьянскіх ці нямецкіх, а потым мляюнак пераносіліся ў абразы. Гэта самабытна і вельмі прыгожа.

Гляджу на абраз «Пакроў Прававай Багародзіцы», які стаіць у кабінце, дзе мы размаўляем. Твар Маці Божай зусім не такі, як на абразях у мяне дома. Разумею, яму — твар не такі строі.

— Расійская школа не адыйшла ад візантыйскіх традыцый, таму і абразы больш кананічныя, — тлумачыць Эла. — Каноны ўстанавіліся Саборами праваслаўнай царквы, іх немагчыма было парушыць. У нас, вядома ж, таксама былі пэўныя патрабаванні да аб-

разоў. Але кожны іканапісец быў індывідуальны, у кожнага былі свае сакрэты: ў прапоруцы, фарбе. Гаюнае ў абразу — каб гучала фарба, была прызрыстай, прыемнай для вока — гэта надае своеасаблівае зыянне. Але абпіраючыся на традыцыі заходнеўрапейскага партрэтнага мастацтва, майстры прыносілі нешта сваё. Вядомыя каля 200 майстроў нашай беларускай школы, якія займаліся іканапісам. Гэта даволі вялікая колькасць для такой краіны. Майстры, як правіла, людзі з народа, якія былі надзелены талентам. Напрыклад, спадабаўся ім нейкі аднавяксковец — прыгожы, добры чалавек, які жыў па законах хрысціянства. Рысы гэтага чалавека пераходзілі ў твор. Так атрымаліся абразы з нацыянальнымі рысамі ў ліках святых.

Для рэстаўратараў няма розніцы ў тым, абраз якой школы яны аднаўляюць. Тэхналогія змяняецца: спачатку лекуеца дошка, потым ідзе павалка, лёўкас, фарбавы слой. А фарбы прывозіліся ў прынцыпе аднолькавыя што на нашы зямлі, што на расійскія. Хоць розніца і тут ёсць: беларускі каларыт больш жыццёсцвярдзальны, радасны.

Некалькі гадоў таму ў Маскве праходзіла выстава беларускага іканапісу, яна мела грандыёзны поспех. Людзі прыходзілі і гаварылі, што такога дзіва і такога цуду не бачылі — каб абразы былі такія радасныя і з чалавечымі творами.

У Веткаўскім музеі захоўваецца абсалютна ўнікальная калекцыя абразоў. Аналагаў ім няма ні ў Расіі, ні ў Еўропе. Веткаўскія абразы асабліва сваімі акаладамі — яны расшытыя перлінамі. Перліны не заморскія, а мясцовыя, якія здабываліся ў нашых рачных ракавінках. Часам перліны вельмі маленькія, нават драбнейшыя за бісер. І як было здаручу ў такіх зрабках, каб потым замацаваць на тканіне? Пры дапамозе рознай

вельміч перлінаў умельцы ўмудраліся нават ствараць аб'ёмы. Вось былі майстры!.. Аднаўляць такіх рэчы вельмі складана, асабліва таму, што зараз рачныя перліны ў нас не здабываюцца. Страты даводзіцца заступаць ці ў ніткі, ці шклянчакімі. Гэта цяжкая праца, якая патрабуе не толькі умнення, але і неверагоднай цяпльлівасці, можна сказаць Боскай. Эла Пашкіна, каб сядзела над гэтымі абразамі, узгадвае добрым словам свае стажыроўкі ў Маскве і працу ў Архангельскім музеі, дзе даводзілася займацца не толькі рэстаўрацыяй, але і жывапісам, у тым ліку па тканінах. Нішто не пра-

— Скажу пра сябе: я веруючы чалавек, — гаворыць Эла Пашкіна. — Менавіта рэстаўрацыя мяне да гэтага прывяла. Пачынаеш цікавіцца больш і больш, а потым разумеш, што не ўсё проста ў жыцці. Не мы самі кіруем сваім дзеяннем, а нахат з вышні.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Ларыса ЦІМОШЫК.

ходзіць дарэмна, і калі бачыш, што атрымалася, то ўнікае дзіўная **УЗНЕСЛАСЦЬ**

Хацелася паспрабаваць, напісаць абраз самой, каб лепей зразумець майстроў мінулых эпох. Тое, што атрымалася, — разышлося па сябрах. Перш чым прыйсці ў рэстаўрацыю, Эла скончыла мінскую мастацкую вучэльню імя Явэба, сама малявала. Сваёй маме яна можа сказаць дзякуй за сённяшнюю працу. Мама працавала хімікам і мела знаёмых рэстаўратараў. Тое, што робіць дачка, яе радуе: не кожнаму дадзена дабраць рукі да таямніцы.

І я спытала пра таямніцу, якая вельмі мяне цікавіць. Спытала ў майстра, які можа зазірнуць у самае сэрца абразоў, ведае, з чаго і як яны створаны. Спытала, адкуль і як узнікае з'ява, пра якую кажуць: абразы плачуць...

— Гэта сапраўды цуд, ён існуе. Я сама бачыла некалькі такіх абразоў, — сцвярджае Эла. — У Царкве «Усіх тужлівых радасць» з абраза Ефрасіны Полацкай ідзе міра, сочыцца над плячом святой. Былі мы ў Іванаўскай вобласці. І там быў дзіўны выгляд у манастыры. У адной з келляў, дзе жылі манашкі, стаў міраточыць абраз. Да іх панеслі абразы з іншых келляў — і яны таксама сталі міраточыць. Прыхаджане прачулі, прыходзілі са сваімі абразамі — нават папяровыя замраточылі. І нікто не можа патлумачыць, як гэта ўтвараецца. А чаму міраточаць галовы ў Кіева-Пячэрскай лаўры? Ведаеце, гэтае міра даследавалася вучонымі, і яны прыйшлі да высновы, што аналагаў такога рэчыва не існуе. Чаму ёсць цуд Турынскай плашчаныцы, якую даследуюць вядомыя навуковцы? Даказана, што такую выяву немагчыма было атрымаць ніякімі сродкамі. У нашым жыцці ёсць шмат чаго, што вытлумачыць немагчыма. Нават калі падыходзіш да таямніцы вельмі блізка.

Акрамя абразоў, якія жывуць у музеі, Эла Пашкінай даводзіцца аднаўляць тых, што знаходзіцца ў царквах. Яна кажа, што музейныя абразы больш захаваны. Над імі ёсць пастаянны нагляд, падтрымліваецца спецыяльнымі рэжымам, а калі патрэбна, ім своечасова аказваецца дапамога. У Нацыянальным мастацкім музеі даволі вялікі аддзел рэстаўрацыі абразоў — 8 чалавек гэтым займаецца. І калі трэба, яны аказваюць дапамогу, калі звяртаюцца з царкваў. У перспектыве на базе гэтага аддзела музея пачнуць адкрыць рэстаўрацыйны цэнтр, які будзе апекаваць усю Беларусь.

Зараз ідзе рамонт у мінскай царкве Аляксандра Неўскага. Некалькі абразоў аднаўляліся там. Калі спецыялісты знялі акалады і паглядзелі пад імі на выявы, то яны казаліся ў сумным стане, нават фарбавы слой быў уздуцы. Заўсёды сумна гэта бачыць рэстаўратарам, нават калі ёсць разуменне, чаму так адбываецца. Царкоўны абраз жыць іншым жыццём, да яго па-іншаму ставяцца, да яго звяртаюцца з малітвамі і просьбамі. І ён нібыта аддае свае сілы людзям...

— Скажу пра сябе: я веруючы чалавек, — гаворыць Эла Пашкіна. — Менавіта рэстаўрацыя мяне да гэтага прывяла. Пачынаеш цікавіцца больш і больш, а потым разумеш, што не ўсё проста ў жыцці. Не мы самі кіруем сваім дзеяннем, а нахат з вышні.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Ларыса ЦІМОШЫК.

— Скажу пра сябе: я веруючы чалавек, — гаворыць Эла Пашкіна. — Менавіта рэстаўрацыя мяне да гэтага прывяла. Пачынаеш цікавіцца больш і больш, а потым разумеш, што не ўсё проста ў жыцці. Не мы самі кіруем сваім дзеяннем, а нахат з вышні.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Нехта распрадзіўся так: абраз Спаса Усетырымальніка Эла рэстаўравала пад наступнай выставай. Ізноў пакараць Маскву рытуеюца беларускія абразы. Каб яшчэ раз засведчыць: Боскую радасць можна перадаць асаблівым чынам. Але разумоюць яе паўсюды аднолькава.

Землякі «радавітых ліцвінаў»

Увекавечыць памятныя мясціны маюць намер у Воўчыне, дзе нарадзіўся і пахаваны апошні кароль Рэчы Паспалітай Станіслаў Аўгуст Панятоўскі

АСТАНКІ, ЯКІЯ НЕ МОГУЦЬ ЗНАЙСЦІ ВЕЧНЫ СПАЧЫН

Пра тое, што Воўчын і навакол'ныя вёскі Камянецкага раёна звязаныя з гісторыяй роду Станіслава Панятоўскага, апошняга караля Польшчы, на Брэстчыне ведае кожны, хто хоць крыху цікавіцца гісторыяй. А вось што рэшткі манарха недзе тут і пахаваныя, стала для мяне асабіста сенсацыяй. Аказваецца, прыкладна два стагоддзі астанкі чалавека ніяк не знаходзіць наканаванага кожнаму вечага спачыну.

Але аб усім па парадку. Гісторыкі ў адзін голас называюць асобу караля Станіслава Панятоўскага трагічнай. У многім ён быў перадавым чалавекам свайго часу — апекуном, фундатарам, аматарам мастацтваў і навук. Як ужо гаварылася ў папярэднім матэрыяле гэтай рубрыкі, кароль наведваў нават першыя балеты ў ружанскім тэатры Сапегі. Ён застаўся ў памяці сучаснікаў таксама як кароль-рэформатар: пры ім была прынята Канстытуцыя 1791 года, першы падобны дакумент у Еўропе. Але ракавінам для яго станавіўся расійскі прастол як на пачатку, так і напрыканцы шляху. Правільнай казаць, гаспадыня прастола і кароны. Не без падтрымкі Кацярыны II Станіслаў стаў каралем Аўгустам II. Рае яго волі адбыліся тры падыскі Рэчы Паспалітай, пад яе прымусам са слязкі на вачэй ён апракаўся ад свайго прастола ў 1795 годзе.

Апошняя падыска хутка паджасілі здароўе былога манарха. Праз два з паловай гады пасля адрачэння ён памёр. Па зразумелых прычынах пахаваны быў у С.-Пецярбургу ў касцёле св. Кацярыны. На каменнай пліце падзямелля, пад якой памяшчалася магіляная крыпта, планаваўся паставіць помнік. Але гэтага не зрабілі. І спакой аказаўся не вечным.

У 30-х гадах саветыяў Улады прапанавалі Польшчы вярнуць труну з рэшткамі Панятоўскага на радзіму. Алаваную дамавіну прывезлі тайна ноччу 15 чэрвеня 1938 года і пахавалі ў Воўчынскім касцёле. Мясцовыя жыхары, з тых, хто дапамагаў на шчыромні, расказвалі, што акрамя труны, былі яшчэ карона, шабля, плашч, урна з забальшаваным сэрцам. Усё гэта замуравалі ў крыпту. Але ў 1945 годзе касцёл закрылі. Паводле афіцыйнай версіі, далейшы лёс астанак невядомы.

Толькі мясцовыя жыхары памятаюць, што пасля закрыцця касцёла і ад'езду святоўраў маёмасць рабавалі, астанкі апаганьвалі. У адну з рэшткі набожны і адваканы воўчынец Антон Пратасюк тайна вывёз і пахаваў алаваную труну з касцёлі. Яшчэ праз 43 гады знойдзены пад крыптай кавалі астанкі труны, рэшткі плашча, іншыя прадметы былі перавезены ў Варшаву. Там правалі сімвалічнае перапахаванне. А пра свой учынак жыхар Воўчына маўчаў і тайну збраў з сабой у магілу. У вяскоўца былі на гэта прычыны. Пры Польшчы ён прадаваў сакратаром гміны, а ўвесь астатні час жыў у страху, што па яго прыйдуць і забяруць. Баўся, што не «пахваліць» за хрысціянскі ўчынак, які ён здзейсніў з рэшткамі багача і эксплуатацятара, на тагачаснай мове, ворага народа. Магчыма, каб адгарадзіць ад гэтай гісторыі дзяцей, Антон Пратасюк нічога ім не сказаў. Прынамсі, яны так гавораць...

Знайсці таямнічае начное захаванне для с'рэзнай навуковай экспедыцыі справа няякчайка. Але пакуль гэтага рабіць не варта, лічыць кіраўнік групы па стварэнні музея ў Воўчыне, вярлі энтузіяст Галіна Качаноўская. «Косці ўжо колкі раз перакопвалі з месца на месца, — кажа Галіна Міхайлаўна, — трэба іх пакінуць у спакой хоць бы яшчэ на нейкі час, пакуль не гатовы музей, не зроблена кансервацыя касцёла, не падрыхтаваны грамадская свядомасць».

ДОУГІ ШЛЯХ ДА МУЗЕЯ

Пачыў Галіна Качаноўская сваё лічымі многія супадзенні ў сваё жыццё цікавамі, але пра гэта крыху пазней. У сям'і вясковцаў станаўціны нарадзілася дзяўчынка. Сама настаўніца ніякага значэння не надавала таму факту, што хата іх стаіць акурат на тым месцы, дзе некалі быў палац Панятоўскіх-Чартарыёўскіх. А пазней у выніку раскопак, праведзеных на ўласным падворку, дачка знойдзе рэшткі царквы і іншых збудоваў прадмету. Замуж Галіна выхадзіла 19 лістапада. А потым адкрыла для сябе цікавую дзель: усе вясельныя цырымоні ў Воўчынскім касцёле наачаліся толькі на 19 лістапада, дзень анёла Іаанна Чартарыёўскага, заснавальніка адной з галін роду.

— За мной працуе з самага пачатку цудоўны кампазітар Леанід Шырын, які і напісаў усе 7 песень для іхнага тэатра, на мой погляд, настолькі класнымі, што мы вырашылі іх не закідаць. Ададзім артыстам, няхай выконваюць.

— Артыстам — у сэнсе, удзельнікам праекта? — не паверылі мы.

— Не, ну ўявіце самі — як «Топлес» або Тарыел Мусургудзе спявалі б такія песні, гэта ж зусім не іх стыль. Тут хутчэй морсы спрадвечна. Напрыклад, «ІМоры» аддзім кампазіцыю з першага этапу — перапаруюць пад сябе, будуць выконваць.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

Воўчынінскі касцёл

Супадзенняў назбіралася шмат, і Галіна стала звяртаць на іх увагу, пакуль паступова раблася галоўнай зборальніцай, захавальніцай і актыўным замагаром за увекавечанне мясцовай гісторыі. У Воўчыне, павадле яе слоў, засталася можа ўсяго з дзесятка гарышчэй, якія яна не аблазіла, дзе не перабрала старыя рэчы. На падшхак старых людзей знойшлося многа цікавага, некаторыя рэчы стануць экспанатамі музея.

А пакуль у Галіны дома — сапраўдны філіял музея. На сценах вясцяў партрэты прадстаўнікоў Рэчы Паспалітай, так і Чартарыёўскіх, так і Панятоўскіх.

У 30-х гадах саветыяў Улады прапанавалі Польшчы вярнуць труну з рэшткамі Панятоўскага на радзіму. Алаваную дамавіну прывезлі тайна ноччу 15 чэрвеня 1938 года і пахавалі ў Воўчынскім касцёле. Мясцовыя жыхары, з тых, хто дапамагаў на шчыромні, расказвалі, што акрамя труны, былі яшчэ карона, шабля, плашч, урна з забальшаваным сэрцам. Усё гэта замуравалі ў крыпту. Але ў 1945 годзе касцёл закрылі. Паводле афіцыйнай версіі, далейшы лёс астанак невядомы.

Толькі мясцовыя жыхары памятаюць, што пасля закрыцця касцёла і ад'езду святоўраў маёмасць рабавалі, астанкі апаганьвалі. У адну з рэшткі набожны і адваканы воўчынец Антон Пратасюк тайна вывёз і пахаваў алаваную труну з касцёлі. Яшчэ праз 43 гады знойдзены пад крыптай кавалі астанкі труны, рэшткі плашча, іншыя прадметы былі перавезены ў Варшаву. Там правалі сімвалічнае перапахаванне. А пра свой учынак жыхар Воўчына маўчаў і тайну збраў з сабой у магілу. У вяскоўца былі на гэта прычыны. Пры Польшчы ён прадаваў сакратаром гміны, а ўвесь астатні час жыў у страху, што па яго прыйдуць і забяруць. Баўся, што не «пахваліць» за хрысціянскі ўчынак, які ён здзейсніў з рэшткамі багача і эксплуатацятара, на тагачаснай мове, ворага народа. Магчыма, каб адгарадзіць ад гэтай гісторыі дзяцей, Антон Пратасюк нічога ім не сказаў. Прынамсі, яны так гавораць...

Знайсці таямнічае начное захаванне для с'рэзнай навуковай экспедыцыі справа няякчайка. Але пакуль гэтага рабіць не варта, лічыць кіраўнік групы па стварэнні музея ў Воўчыне, вярлі энтузіяст Галіна Качаноўская. «Косці ўжо колкі раз перакопвалі з месца на месца, — кажа Галіна Міхайлаўна, — трэба іх пакінуць у спакой хоць бы яшчэ на нейкі час, пакуль не гатовы музей, не зроблена кансервацыя касцёла, не падрыхтаваны грамадская свядомасць».

ДОУГІ ШЛЯХ ДА МУЗЕЯ

Пачыў Галіна Качаноўская сваё лічымі многія супадзенні ў сваё жыццё цікавамі, але пра гэта крыху пазней. У сям'і вясковцаў станаўціны нарадзілася дзяўчынка. Сама настаўніца ніякага значэння не надавала таму факту, што хата іх стаіць акурат на тым месцы, дзе некалі быў палац Панятоўскіх-Чартарыёўскіх. А пазней у выніку раскопак, праведзеных на ўласным падворку, дачка знойдзе рэшткі царквы і іншых збудоваў прадмету. Замуж Галіна выхадзіла 19 лістапада. А потым адкрыла для сябе цікавую дзель: усе вясельныя цырымоні ў Воўчынскім касцёле наачаліся толькі на 19 лістапада, дзень анёла Іаанна Чартарыёўскага, заснавальніка адной з галін роду.

— За мной працуе з самага пачатку цудоўны кампазітар Леанід Шырын, які і напісаў усе 7 песень для іхнага тэатра, на мой погляд, настолькі класнымі, што мы вырашылі іх не закідаць. Ададзім артыстам, няхай выконваюць.

— Артыстам — у сэнсе, удзельнікам праекта? — не паверылі мы.

— Не, ну ўявіце самі — як «Топлес» або Тарыел Мусургудзе спявалі б такія песні, гэта ж зусім не іх стыль. Тут хутчэй морсы спрадвечна. Напрыклад, «ІМоры» аддзім кампа

Мінпрацы і сацабароны з 1 красавіка ўвяло карэктуючыя каэфіцыенты да тарыфных ставак бюджэтнікаў

Пастановай Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Беларусі з 1 красавіка 2008 годзе ўведзены карэктуючыя каэфіцыенты да тарыфных ставак (акладу) работнікаў арганізацый, што фінансуюцца з бюджэту і карыстаюцца дзяржаўнымі дацатацыямі. Яны разлічаны ў адпаведнасці з устаноўленымі ўрадам тарыфнай стаўкай першага разраду ў памеры В773 тыс. і каэфіцыентамі Аздынай тарыфнай сеткі работнікаў Рэспублікі Беларусь. Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведамілі ў галоўным упраўленні працы і зароботнай платы Мінпрацы і сацабароны.

Карэктуючыя каэфіцыенты да тарыфных ставак наступныя: для работнікаў, якія тарыфікуюцца з 1-га да 2-га разраду — 2,260; з 2-га да 3-га разраду — 1,980; з 3-га да 4-га разраду — 1,710; з 4-га да 5-га разраду — 1,490; з 5-га да 6-га разраду — 1,400; з 6-га да 7-га разраду — 1,300; з 7-га да 8-га разраду — 1,240; з 8-га да 9-га разраду — 1,200; з 9-га да 10-га разраду — 1,150; з 10-га да 11-га разраду — 1,120; з 11-га да 12-га разраду — 1,080; з 12-га да 13-га разраду — 1,058; з 13-га да 14-га разраду — 1,036; з 14-га да 15-га разраду — 0,995; з 15-га да 16-га разраду — 0,993; з 16-га да 17-га разраду — 0,991; з 17-га да 18-га разраду — 0,989; з 18-га да 19-га разраду — 0,987; з 19-га да 20-га разраду — 0,986; з 20-га да 21-га разраду — 0,985; з 21-га да 22-га разраду — 0,984; з 22-га да 23-га разраду — 0,983; з 23-га да 24-га разраду — 0,982; з 24-га да 25-га разраду — 0,981; з 25-га да 26-га разраду — 0,980; з 26-га да 27-га разраду — 0,979; з 27-му разраду — 0,978.

Тарыфныя стаўкі (аклады) работнікаў арганізацый, што фінансуюцца з бюджэту і карыстаюцца дзяржаўнымі дацатацыямі, вылічваюцца шляхам паслядоўнага памнажэння тарыфнай стаўкі першага разраду на адпаведныя тарыфныя каэфіцыенты Аздынай тарыфнай сеткі і устаноўленыя карэктуючыя каэфіцыенты.

Пастановай Савета Міністраў з 1 красавіка гэтага года ўстаноўлена тарыфная стаўка першага разраду для аплаты працы работнікаў арганізацый, што фінансуюцца з бюджэту і карыстаюцца дзяржаўнымі дацатацыямі, у памеры В773 тыс. Акрамя таго, з 1 красавіка ўведзены карэктуючыя каэфіцыенты да тарыфных ставак (акладу) работнікаў арганізацый бюджэтнай сферы, якія тарыфікуюцца 1—27 разрадамі, у памерах 2,260—0,978. Увядзенне карэктуючых каэфіцыентаў дало магчымасць забяспечыць прыярытэты рост заробатнай платы нізкаплатных катэгорыяў работнікаў (1—11 разрады). Гэта садзейнічала больш раўнамернаму (у абсалютнай суме) павышэнню зарплат работнікаў, якія тарыфікуюцца 1—27 разрадамі.

Самейны псіхолог

Святлана Анцічанкава

ГАЙДАЮЧЫ КАЛЫСКУ...

Мяне трывожыць рэакцыя сына, калі я спрабую пераклочыць тэлеперадачу са сцэнай жорсткасці. Маё шасцігадовае дзіця як зачараванае глядзіць баевікі і фільмы жахаў. Што яго так прыбавіла ў сюжэтах, якія пужаюць?

Марына П., г. Орша.
— Ваша трывога недарэчная. На жаль, у сучасных фільмах і нават мультфільмах сцэны жорсткасці не рэдкасць. І безумоўна, на несфарміраваны эмоцыянальны свец дзіцяці яны ўплываюць згубна.
У рэальным жыцці дзеці не валодаюць магчымасцю дамінаваць, але дзякуючы экрану з ранняга ўзросту трапляюць у пастку ўяўнага ўладарання. Яны з задавальненнем паглыбляюцца ў свет фантазіі, іграючы ролю самага моцнага, прыгожага і няўлоўнага чалавека. Сюжэтная лінія, як правіла, адна і тая ж: «паваляўшы» сродку-другую людзей, супергерой выходзіць сухім з вады. Такі адыход ад рэальнасці фарміруе ў нясталай душы падманлівае адчуванне поспеху без напружання, усёдавольнасці і беспакаранасці. Заражаны агрэсіяй маленькі чалавечак бяссяядо выбірае спосаб вырашэння канфлікту з дапамогай сілы. Дзеці ў малодшым узросце не надзелены самааналізам, у сваім эмоцыянальным развіцці яны абаліраюцца на вопыт і падтрымку бацькоў. Але калі вечна занятая бацькі доверлівы выхаванне сваіх дзяцей экран тэлевізараў і камп'ютараў, то яны першыя і пажыноўцы горкай плады «кляпату» такой «нянкі». Гвалтоўны боль і смерць супраціўлена чалавечай прыродзе. Сузіранне ж падобнага ў вялікай колькасці і без належнай псіхалагічнай абароны здольнае чалавечую прыроду пашкодзіць. Выхаваны тэлевізарам дзеці не умеюць супражываць. Ад іх эмоцыянальнай пустаці і абнякавасці першыя церпяць бацькі. Адсюль такое прыватнае пытанне, калі дзеці дасягаюць падлеткавага ўзросту: «Што здарылася з любімым дзіцем?». Адкаж прасты: у сваё час вы памыліліся з «нянкай».

Р. С. Задавайце свае пытанні сямейнаму псіхологу па тэл. 287 18 69, пісьма на адрас рэдакцыі альбо e-mail:svetlana-psikholog@yandex.ru

Пытанне з нагоды МЯЧ НА СНЕЗЕ?

На абмеркаванне выносіцца пытанне пераводу беларускага Футбольнага чэмпіянату на «зімовы час»

Цяпер самая гарачая тема ў футбольным асяроддзі — магчымасць пераходзіць з зімовага на зімовы час чэмпіянату на сістэму вясень — вясна. Аб неабходнасці змены фармату гульні заваяваў старшыня асацыяцыі «БФФ» Генадзь Навыглас. Карэспандэнт «Звязды» пацвярдзена ў беларускіх спецыялістаў і аматараў гульні № 1, чыя праца нашаму футболу браць прыклад з краін з больш цёплым кліматам, дзе чэмпіянаты праводзяцца на сістэму «васень—вясна»?

Сяргей КУНЦА, намеснік старшын асацыяцыі «БФФ»:
— Украінчан, безумоўна, лягчы гуляць па зімовай фармуле, бо ў іх клімат цяплейшы. Аднак мы можам выйсці з гэтага становішча, дзякуючы палым з падаргавам. Палюць яны ёсць толькі ў некаторых абласных цэнтрах і ў сталіцы. Аднак сёння на клубы 2008 года, а ўжо ў 2009-м усе клубы вышэйшай лігі абавязаны будучы мець палі з падаргавам. Так што пераход на сістэму «васень—вясна» магчымы, але не рана ў 2010 год.

Юрый ПУНТУС, галоўны трэнер сталічнага МТЗ-РІПА:
— Гэта нармальна, што мы хачем біцца ў нагу з еўрапейскімі краінамі. Аднак узнікае пытанне, ці прынясе сістэма «васень—вясна» карысць беларускаму футболу? Усё ўпрацаваць у магчымасць падрыхтаваць якасныя палі з падаргавам, а трэнер мінскага «Дынама»:
— Палюць гэта неметагродна, бо каб гуляць у зімовыя месяцы, яшчэ няма дастатковай базы. У Расіі фэдэрацыя выдзеліла клубам на гэта грошы, але такі варыянт не стаў папулярны. Гульні ў гэты час на штучных палях яны не лічуць правільнымі. Калі перайсці на сістэму «васень—вясна», то летам камандам давацца пераходзіць, адначасова ж мінімум месяц, але ж гэта — сама цяжкая пара года ў нашай краіне і самыя зручныя для футбола час.

Сяргей ШМОЛІК, рэфэры ФФФ:
— Я лічу, што калі ў вышэйшай лізе адбываецца паступова пераход на 12 камандаў, то лепш пакінуць гэтую сістэму, якая існуе цяпер. Мы і без таго тры апошнія чэмпіянаты вагаемся то ў адзін, то ў іншы бок. Не думаю, што пераход на сістэму «васень—вясна» прымуць футбалістаў гуляць больш якасна. Асабіста для мяне я судзіць не мае розніцы, калі выходзіць на поле. Калі партыя скажа трэба, значыць, трэба.

НЕ ДАЙЦЕ СТРЭСУ ПАДРЭЗАЦЬ ВАШЫ «КАРАНІ»!

альбо Ці ёсць жыццё на Марсе?

— Што для чалавечтва Месяц? Прыроды спадарожнік, які ўплывае на прылыў і адліў, свеціць нам па ночам і перыядычна засланяе сабой Сонца. Яшчэ нейкую сотню гадоў таму людзі верылі, што там — на Месяцы — магчыма існаванне жывых разумных істот. Калі ж паліваў і лабараторыя даследавання іх не выявілі, Месяц пачаў разглядацца як «первалачныя база» на шляху асваення зямлянамі прастораў космоса. У перспектыве наш спадарожнік можа пераўтварыцца ў калонію, са штучнай атмасферай і разгалінаванай інфраструктурай. Аднак ёсць тэорыя, якая сцвярджае, што ўплыву Месяца на нашу жыццё значна большы, чым прынята лічыць, і што без свайго спадарожніка Зямля ўвогуле страціць біясферу.

— Нашу планету працівае біяінфармацыянае (энергетычнае) поле, — расказвае народны лекар Васіль Конанчык, — усюды-ранікальнае і ўсюдыснае. Як жалезнае пілавінне становіцца «тырчком» пад удзеяннем магнітнага поля, так і людзі, жывёлы, расліны жывуць менавіта дзякуючы біяінфармацыянаму полю. Калі ж яго ліквідаваць, планета стане стэрэльнай, хоць кліматычныя ўмовы (тэмпературны рэжым, вільготнасць, доля сонечнай радыяцыі, канцэнтрацыя кіслароду і г.д.) могуць застацца без змяненняў. Паводле маёй тэорыі, галоўную ролю ў стварэнні і захаванні «поля жыцця» адграввае Месяц. Я мяркую, што менавіта ён пераўтварае энергію Сонца ў біяінфармацыйнае поле. Заўважце: спадарожнік Зямлі заўсёды бачны, і візуальна (калі глянуць на неба) вельмі блізка па дыяметры да дыска Сонца. Гэта ўжо невыпадкова. Чалавечы павіна безрачы Месяц. Мае назіранні даюць падставу меркаваць, што аналагічнае энергетычнае поле існуе і вакол Сатурна. Там генеруецца поле адбываецца ў кольцах, якія апяваюць планету. Вельмі верагодна, што форма жыцця там не бялковая, а, скажам, крысталаідная, ці нейкая іншая.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

— На якой падставе вы можаце рабіць такія высновы?
— Я «выходжу» на пэўны ўзровень інфармацыйнага поля і «счытваю» даныя. Насамрэч, наш павісьці свой асабісты «ўзровень доступу», калі будзе развіццём абраным кірунку, самаудасканалявацца, расці над сабой у прафесійным плане. Так, незнаёмыя паміж сабой вучоныя, працуючы ў розных кутках Зямлі, паралельна робяць аднолькавае адкрыццё, напрыклад, вынаходзяць новыя фізічныя законы. Пры гэтым прычым, і візуальна (калі глянуць на неба) вельмі блізка па дыяметры да дыска Сонца. Гэта ўжо невыпадкова. Чалавечы павіна безрачы Месяц. Мае назіранні даюць падставу меркаваць, што аналагічнае энергетычнае поле існуе і вакол Сатурна. Там генеруецца поле адбываецца ў кольцах, якія апяваюць планету. Вельмі верагодна, што форма жыцця там не бялковая, а, скажам, крысталаідная, ці нейкая іншая.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

— На якой падставе вы можаце рабіць такія высновы?
— Я «выходжу» на пэўны ўзровень інфармацыйнага поля і «счытваю» даныя. Насамрэч, наш павісьці свой асабісты «ўзровень доступу», калі будзе развіцём абраным кірунку, самаудасканалявацца, расці над сабой у прафесійным плане. Так, незнаёмыя паміж сабой вучоныя, працуючы ў розных кутках Зямлі, паралельна робяць аднолькавае адкрыццё, напрыклад, вынаходзяць новыя фізічныя законы. Пры гэтым прычым, і візуальна (калі глянуць на неба) вельмі блізка па дыяметры да дыска Сонца. Гэта ўжо невыпадкова. Чалавечы павіна безрачы Месяц. Мае назіранні даюць падставу меркаваць, што аналагічнае энергетычнае поле існуе і вакол Сатурна. Там генеруецца поле адбываецца ў кольцах, якія апяваюць планету. Вельмі верагодна, што форма жыцця там не бялковая, а, скажам, крысталаідная, ці нейкая іншая.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

Жыццё варта шукаць не на Марсе, куды скіраваны апошнім часам позіркі навукоўцаў, а менавіта на Сатурне.

— Я заўсёды падрэзаю: парасткі будучы знаходзяцца ў сённяшнім дні. Кожным сваім учынкам тут і зараз мы змяняем нашу заўтра. Прырода забараніла нам ведаць сваю будучыню. Агульнае тэма, безумоўна, захоўваецца. Аднак ёсць людзі, якія валодаюць такімі здольнасцямі (празорцы, экстрасэнсы, варажбіткі) — я зараз не кажу пра шаражытніцтва, а маю на ўвазе менавіта тых, хто спраўдзіў магчымасць «счытваць» інфармацыю. Калі займацца вывучэннем «поля жыцця», можна атрымаць любыя звесткі. Увогуле, сёння наследа патраба ў адпаведнай даследчай апаратуры, у спецыялістах — прадстаўніках акадэмічнай навуцы, каб і інструментальнымі метадамі змаглі даказаць як наяўнасць самога поля, так і магчымасці ўплыву на яго.

— Што можа прывесці да патанчэння нашых энергетычных каранёў?
— Прычыны могуць быць самыя розныя: стрэсы, нервовыя расстройства, цяжкія фізічныя траўмы. Вельмі адмоўна на стан энергетычных каранёў уплываюць зайздасць, злосьць, дэпрэсія, туга. Яшчэ я заўважыў: калі чалавек арганізм выходзіць у дысананс з рытмамі прыроды, у яго аслабляецца імунная сістэма, што таксама прыводзіць да патанчэння каранёў.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Што можа прывесці да патанчэння нашых энергетычных каранёў?
— Прычыны могуць быць самыя розныя: стрэсы, нервовыя расстройства, цяжкія фізічныя траўмы. Вельмі адмоўна на стан энергетычных каранёў уплываюць зайздасць, злосьць, дэпрэсія, туга. Яшчэ я заўважыў: калі чалавек арганізм выходзіць у дысананс з рытмамі прыроды, у яго аслабляецца імунная сістэма, што таксама прыводзіць да патанчэння каранёў.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаглі пераключыцца на іншую частату.

— Як засцерагаць ад надрыў і страты сваіх энергетычных каранёў?
— Безумоўна, прырода паклапацілася пра механізм аднаўлення энергетыкі чалавека. Вельмі спрыяе захаванню нармальнага энергаабмену з біяінфармацыйнага полям праведны лад жыцця — чыстыя думкі, настрой на позітвы, добрыя ўчынкі, медытацыя, медытацыя (мэнавіта медытацыя і малітва дапамагаюць увайсці ў гармонію з рытмамі прыроды). Некаторым бывае дастаткова проста парадвацца, прыгадаць нешта светлае, добрае, каб аднавіць свае карані. Добрая тэрапія — кантактаванне з дзецімі, фізічная работа па дому (прапане, уборка). Увогуле, людзі, якія умеюць «пераключыцца», не зацікаўляюцца ў сваёй праблеме, значыць, яны ўжо змаг

СОЛЬ БЕЛАРУСКОЙ ЗЯМЛІ І «СОЛЬ» АЙЧЫННАЙ НАВУКІ ПРАЦУЮЦЬ НА МІЖНАРОДНЫ ІМІДЖ КРАІНЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й і 2-й стар.)

Зямля прыгажэе не толькі ад «вітамінаў урадлівасці», але і дзякуючы навуковым ідэям

Амаль тысячны калектывы навукова-даследчага і практна-канструктарскага інстытута горнай і хімічнай прамысловасці «Белгорхімпрам», у адрас якога было сказана столькі добрых слоў, заслужоўвае, каб мы з вамі больш падрабязна даведаліся аб яго дзейнасці, навуковых і вытворчых дасягненнях і навінках апошніх гадоў. Карэспандэнты «Звязды» гутараць з генеральным дырэктарам, доктарам тэхнічных навук Анатолем СМЫЧНИКАМ.

здзілены тым, наколькі граматна вырашаюцца экалагічныя праблемы на «Беларуськалі» — з мінімальнай нагрузкай на навакольнае асяроддзе. У прыватнасці, вышннее складзіраванне і выкарыстанне адпрацаваных шламаасховішчаў у якасці фундамента пад солеадвалы, якія пашыраюцца, дазваляюць выкарыстоўваць мінімум адведзеных зямель на гэтыя мэты. Не патрэбна адводзіць і займаць новую зямлі. Часткова вырашаецца пытанне рэкультывацы адпрацаваных шламаасховішчаў, некаторыя тэрыторыі пачалі вяртаць сельскай гаспадарцы.

Спецыяліст з Аўстраліі, аўтар кніжкі па надзённых экалагічных праблемах калійных руднікоў, сказаў, што будзе рэкамендаваць усім у якасці прыкладу гэтае прадпрыемства.

Наогул, у інстытута шмат цікавых распрацовак, некаторыя з іх запатэнтаваныя.

— Знаёмства з работай калектыву паказвае, што вы працуеце не толькі ў Беларусі, але і актыўна займаецеся, што называецца, экспартам «шэрага рэчыва»...

— Зараз намі выконваецца вельмі сур'ёзная работа ў Венесуэле. Беларусі не хапае сыравіны для хімічнай і нафтахімічнай прамысловасці, таму па даручэнні ўрада шукаем матчымацы, які забяспечыць сыравінай той жа Гомельскай хімазавод. А ў Венесуэле багата залежыць фосфарных руд. Як ні складана, ужо амаль паўтара года нашы людзі там вывучаюць мэтазгоднасць распрацоўкі радовішча фосфарытаў.

У мінулыя пяці гады атрымалі паведамленне, што венесуэльскі заказчык прыняў ад іх першы этап праектнай дакументацыі і задаволены якасцю выкананай работы. А заказчык — сур'ёзная замежная кампанія, якая займаецца не толькі фосфарам, але і нафтай, і ўзровень яе патрабаванняў высокі.

Мы адны з першых у Беларусі падпісалі пагадненні з венесуэльскімі заказчыкамі і першымі атрымалі ад іх грошы.

— Якім чынам ваш інстытут апынуўся ў цэнтры той вялікай работы, што расійне разгортаюць на радовішчах калійных соляў у Валгаградскай вобласці?

— Пасля візиту губернатара Валгаградскай вобласці Н.К. Максюты ў Рэспубліку Беларусь Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка і Урад рэспублікі даручылі канцэрну «Белнафтахім» узяць удзел у распрацоўцы Грамячанскага радовішча. Мы выйгралі тендар сярод 37 буйных прадпрыемстваў і сталі гендиректарам па праектаванні горнабагачальнага камбіна-

Супрацоўнікі інстытута выконваюць заданне дзяржаўнай важнасці ў далёкай Венесуэле. Злева направа: загадчык сектара геалага-экалагічнага аддзела Уладзімір ВОЛКАУ, вядучы інжынер горнага аддзела Андрэй ЧЫЖЫК, інжынер кансалтынгавага аддзела Юліяна ХАСКО, намеснік генеральнага дырэктара Віктар ТАМАШЭЎСЦІ, спецыяліст па знешне-эканамічнай дзейнасці Дзмітрый БАХВАЛАУ, кіраўнік праекта Фрэдзі КИН-ТЭРА, галоўны інжынер праекта Барыс ДВОСКОІН, перакладчыца Святлана СПІВАК, галоўны спецыяліст вытворча-тэхнічнага аддзела Георгій МАЦУЕЎ.

З самага пачатку з венесуэльскімі партнёрамі ўсталявалася ўзаемаарумленне.

— Ці можна сказаць, Анатоль Данилович, што ваш інстытут — навуковы цэнтр калійнай галіны?

— Мы з'яўляемся навуковым цэнтрам не толькі калійнай прамысловасці Беларусі, хоць гэта — асноўны напрамак дзейнасці, асноўны клопат. Але тэматыка нашых даследаванняў значна шырэйшая. Сёння ў канцэрне «Белнафтахім», у які ўваходзяць каля 50 прадпрыемстваў, нямнога праектных і навуковых інстытутаў. Таму задачы на наш інстытут ускладаюцца шматгранна і дастаткова складана.

«Мэта нашага інстытута «Белгорхімпрам» — самы цесным чынам звязаць паміж сабой найноўшыя навуковыя напрацоўкі, надзённую патрэбу прадпрыемстваў-вытворцаў і патрабаванні сусветных рынкаў».

Па даручэнні кіраўніцтва канцэрна і нават Урада займаем самымі рознымі накірункамі дзякуючы шматпрофільнасці нашых падраздзяленняў, сярод якіх ёсць і вузкі спецыялізаваныя, нават унікальныя. Напачатку 14 праектных аддзелаў і 10 навуковых. І спецыялісты ў нас таксама ўнікальныя. Скажам, наша сейсмарэзведка працуе ў падземных умовах, вывучае працэсы расаспапраўлення, парушэння суцэльнасці пароды, з'яўлення трэсчын пры адпрацоўцы радовішча — каб у рудніку «Беларуськалію» не трапіла прасная вада і засцерагла іх ад заталення.

Працуюць сектар даследавання працэсаў зрухаў горных парод і экалогіі, сектар мадэлявання геалагічных працэсаў. У свой час усімі гідрагеалагічнымі праблемамі займаўся галоўны Усесаюзнае НДІ галургіі ў Ленінградзе, ад якога мы «адпачкаваліся». Калі Беларусь стала самастойнай краінай, а мы, адваедна, самастойным інстытутам, то стварылі свой моцны навукова-даследчы геалага-экалагічны аддзел — моцны перш за ўсё па кадравым складзе. Тут шмат таленавітай моладзі, за апошнія гады некалькі супрацоўнікаў абаранілі кандыдацкія дысертацыі па надзвычай актуальных тэмах.

Напружана працуюць таксама навукова-даследчы горны аддзел, аддзел тэхнічнай дыягностыкі, выпрабаванняў і сертыфікацыі горна-шахтнага абсталявання, аддзел дыягностыкі энергетычнага абсталявання, навукова-даследчы тэхналагічны аддзел, праектныя, каштарыснае, кансалтынгавае падраздзяленні, лабараторыя па ахове працы, прамысловай і пажарнай бяспекі і гэтах далей.

Адным словам, інстытут буйны, працуе ў ім больш за 800 чалавек, а разам з тымі, хто заняты на палову стаўкі, колькасць склад набліжаецца да тысячы супрацоўнікаў. З усімі аб'ёмамі работ у асноўным справляемся самі, нам не патрэбна шукаць субпадрадчыка на «старане», які правядзе інжынерна-геалагічныя вышуківыя работы ці нейкае абследаванне, і ўжо толькі па выніках гэтых работ мы магл б прыступіць. Усё робім самі з самага пачатку. Ад навукова-даследчых работ з выдачай рэкамендацый, тапаграфіі, да разведкі, да распрацоўкі праектаў, суправаджэння будаўніцтва па гэтым пра-

екце — аўтарскі нагляд плюс праходжанне ўсіх дзяржаўных і незалежных экспертаў. Структура інстытута, колькасць і кваліфікацыя нашых спецыялістаў дазваляюць усё гэта выконваць комплексна.

І потым таксама працягваем суправаджаць аб'ект у першы вытворчы дзейнасці.

— Сёлета «сталіца калійшчыкаў» Салігорск будзе святкаваць сваё 50-годдзе. Ваш калектыв мае прамыя адносіны да біяграфіі гэтага прыгожага горада, і нават пэўныя заслугі ў кантэксце яго гісторыі...

— Перш за ўсё, кагэс ж, мы маем прамыя адносіны да біяграфіі прадпрыемства, якое дало жыццё гораду-юбіляру. Наша задача — забяспечыць айчыны калійны гігант сучаснымі праектамі і паглыбленымі навуковымі даследаваннямі, дапамагчы ўкараніць сучасныя распрацоўкі ў вытворчасць. Не сакрат, што толькі адно гэтае прадпрыемства за мінулы год прадало калійных угнаенняў больш чым на мільярд долараў. Ёсць тут пэўны ўклад і нашага інстытута, бо мы дапамагем «Беларуськалію» працаваць стабільна, эфектыўна, быць канкурэнтаздольным на сусветным рынку.

Па нашых праектах завяршаецца будаўніцтва чарговага, Чырвонаслабад-

У тэхнічным архіве «Белгорхімпрама» захоўваецца больш за 400 тысяч дакументаў, сабраных за дзесяцігоддзі працы. Важнай крыніцай спецыяльнай інфармацыі з'яўляецца таксама тэхнічная бібліятэка. Берэжліва захоўваюць гэта багацце Надзея КАМКОВА і Людміла МАСКАЛЁВА, якіх вы бачыце на здымках.

Загадчык лабараторыі горна-шахтнага абсталявання Аляксей КІБАЛКА з інжынерамі Пятром КЛЯМЕНЦЭВЫМ і Уляннай ЛАЗАРЭНКАВАЙ абмяркоўваюць вынікі выпрабаванняў канвеерных стужак.

скага рудніка, і пачалося ўзвядзенне Бярозаўскага. Пры іх праектаванні прыменены многія ўнікальныя рашэнні. Напрыклад, Чырвонаслабадскі адроз папачну будавацца з пастаянных аб'ектаў, і там ужо цяпер уведзены ў строй аб'екты інфраструктуры. А здабыты на Бярозаўскім рудніку сільвініт будзе транспартавацца на абагачальную фабрыку праз Салігорскае вадасховішча, па падземным канвееры.

— Пастаянная ўвагі патрабуе экалогія...

— Рашэнню экалагічных праблем у Салігорску надаецца шмат увагі. Да нас прыязджалі спецыялісты з Аўстраліі і Швецыі, якія спецыялізуюцца на экалогіі рудных прадпрыемстваў. Яны былі

та на базе Грамячанскага радовішча.

Чаму нас прызналі пераможцам? Няёмка гаварыць, але нават немцы і канадцы пацвярджаюць, што сёння ў калійнай прамысловасці ў свеце няма такой моцнай кампаніі, як наш інстытут, які можа вырашаць праблемы комплексна.

Прыцягваем да вырашэння гэтай задачы беларускіх вытворцаў. Запрактавалі лінію электратранспарту для Грамячанскага — апоры для яе пайшлі з Беларусі. Праектум пад'язныя дарогі — жалезабетонныя пліты і іншыя матэрыялы ідуць з Беларусі. Задзейнічаны прадпрыемствы-вытворцы і Беларуская чыгунка. Спатрэбіцца горнае абсталяванне — пойдзе цалкам беларуская прадукцыя. Усё гэта працуе на краіну. Атрымліваецца двойная карысць ад «экспарту мазгоў» за мяжу.

Гэта такі наш закон: пры праектаванні аб'ектаў за мяжой закладаем абсталяванне, якое вырабляецца «дома». Бо ведаем беларускую прадукцыю, яна канкурэнтаздольная, і патрэбна дапамагчы

ей усталёўвацца на міжнародных рынках. Кошт расійскага праекта — два мільярд долараў: матэрыялы, абсталяванне, рабочая сіла... Патрэбна ў ім удзельнічаць па-магчыма масці шырэй, зблізіць краіны за кошт збліжэння вытворчасцяў.

— А ў праектах для Венесуэлы?

— Мы прадугледжваем закладваць БелАЗы на перавозцы руды ў кар'ерах, а ў якасці пагрузачнай тэхнікі — машыны «Амадора». Праектанты такім чынам могуць арганізаваць абышлівыя сустрэчы рух краін і іх эканомі. Тым больш, што гэта вызначана і міжрадавымі пагадненнямі.

У навукова-даследчым геалага-экалагічным аддзеле «Белгорхімпрама» захоўваецца шмат узорнаў пароды з рознай глыбіні. Сільвініт Старобінскага месцанароджэння дэманструе старшы навуковы супрацоўнік кандыдат тэхнічных навук Сяргей БОГДАН.

прашалі ўсіх, каго можна, а спыніліся на нас, падпісалі кантракт з намі. Ёсць прапановы з Узбекістана і Туркменістана. Магчыма, і там будзем удзельнічаць.

— Анатоль Данилович, запрошваецца пытанне: як удалося адмабілізаваць такі буйны і прафесійны калектыв, зольны выканаць вельмі многія задачы?

— Што датычыцца адмабілізавацца калектыву, агульнае скіраванасці на канкрэтны вынік, то мы лічым, што ў умовах рынкавай эканомікі людзі павінны ўдзельнічаць у фарміраванні і размярванні прыбытку. У гэтым сансе такая форма гаспадарання, як акцыянаванне, цудоўна працуе на канчатковы вынік. Людзі зацкаўлены ў эфектыўнасці сваёй працы.

Нельга шкадаваць часу для калектыву, для падбору спецыялістаў-прафесіяналаў. Не трэба «тасаваць» калектыв, як калоду картаў, дастаткова знайсці аптымальнае прымяненне здольнасцям кожнага.

І важна кроць з апераджэннем часу. Прагназаваць зараней, што будзе і дзе спатрэбіцца. Мы ў свой час арганізавалі прадстаўніцтва ў Расіі, атрымалі неабходныя ліцэнзіі. Каб прыйсці на рынак, патрэбна падрыхтаваць базу. Мы яе падрыхтавалі раней.

Сёння нашы спецыялісты працуюць па ўсім свеце, і звоніць нам на мабільны тэлефоны з Таронта і Сан-Паўлу, з Каракаса... Гэта прызнанне нашай арганізацыі. Вось зараз пры вас званіць прадстаўнік канадскай кампаніі ХАЧ, якая лічыцца адной з найбольш «продвунутых» не толькі ў пытанні перапрацоўкі калійнай руды, але і любой мінеральнай сыравіны. І яны вельмі зацкаўлены ў супрацоўніцтве з намі.

Адчуваўна паўляўваецца і тое, што мы працуем у цеснай звязцы з БНТУ, аб чым сёння расказвае дэкан горнага факультэта. Адносіны з Беларускім нацыянальным тэхнічным універсітэтам, які з БДУ, замацаваны спецыяльным дагаворам. Самае галоўнае для нас — людзі, і паспрабуй зараз для такога буйнога калектыву, які наш, знайсці столькі падрыхтаваных супрацоўнікаў — на старане.

А ў «Белгорхімпраме» сёння 30 працэнтаў калектыву складае навуковая моладзь да 30 гадоў. Яна працягвае сваю прафесійную падрыхтоўку прама на рабочых месцах, дзякуючы таму, што ёсць каму вучыць.

Шчаслівае спалучэнне: ёсць каму вучыцца і каму вучыць. Мо таму наш калектыв пакідае свой адметны след і пад зямлёй — на шахтах «Беларуськалію», і на зямлі.

Каб яна прыгажэла не толькі ад «вітамінаў урадлівасці», але і ад навуковых ідэй.

Напрыканцы працоўнага дня праектны кабінет, дзе працуе інжынер Марына ВАРОНІНА, напойніўся кветкамі — калегі павіншвалі яе з днём нараджэння.

«Калі гаварыць аб нашых агульных перспектывах, то па заказе дзяржавы інстытут займаецца распрацоўкай праграмы развіцця ўсёй калійнай галіны да 2050 года, прычым не толькі Старобінскага, але і Кастрычніцкага і Петрыкаўскага радовішчаў. І як адзін з найбольш перспектывных разглядаецца Нежынскі ўчастак у Любанскім раёне. Па запасах і па ўмовах залягання ён найбольш прывабны».

Загадчык сектара афармлення і выпуску праектаў Анатоль ШЫМІГЕЛЬСЦІ і памочнік ГіПа Марыя СМІРНОВА. Іх галоўны клопат, як і іх калег, — перспектывы калійнага гіганта.

— А калі прадоўжыць размову аб новых напрамках дзейнасці інстытута...

— То варта адзначыць, што мы апынуліся ў першых радах распрацоўшчыкаў айчыннага бяліяла. Першая ў Беларусі распрацоўка па бяліялі — наша, сумесна з БДУ, выканалі яе на ўласныя грошы. Па нашых сумесных з БДУ праектах пабудавана прадпрыемства па атрымнанні распавага алею і на яго аснове — бідзельнага па-

ліва ў Скідалі. Зараз ідзе шмат такіх заказуў, у тым ліку ад Нацыянальнага банка і іншых дзяржаўных устаноў.

Выконваем заказы буйных прадпрыемстваў канцэрна — «Крыёна», «Лідала-кафарбы», палцакага «Шкловалакна» — на падрыхтоўку праектаў рэканструкцыі з мэтай павышэння прадукцыйнасці, а ў шэрагу выпадкаў з перапрафіляваннем і магнутасцяў.

Нагрузка на калектыв вялікая. Падпісалі дагавор з суседзямі-украінцамі, патрэбна выканаць для іх праект рэканструкцыі калійнага прадпрыемства. За-

Згодна з праектам калійнага руда з «Чырвонаслабадскага» пойдзе на абагачальную фабрыку па закрытай канвеернай галерэі даўжынёй больш за шэсць кіламетраў (на здымку яна справа).

Публікацыю падрыхтавалі Віктар ПАЗНЯКОЎ, Уладзімір БЯРЭЗІН і Яўген ПЯСЕЦКІ (фота).

УНП 600024712.

Старшыня Хойніцкага райвыканкама Аляксандр Бічан: «НАШ РАЁН ЖЫВЕ, БУДЗЕ ЖЫЦЬ І РАЗВІВАЦА ДАЛЕЙ»

У той дзень, калі мы прыехалі ў Хойнікі, рабочы час старшыні райвыканкама быў распісаны, не перабольшваючы, на хвілінках. З самай раніцы ён правёў апаратную нараду з уаўнаважанага, якія замацаваныя за сельгаспрадпрыемствамі. І гэта тлумачылася тым, што вясна ўжо завяла аб сваім прыходзе, што наперадзе — пасуная кампанія і, вядома ж, неабходна актыўна падрыхтоўчыя работы. А іх многа: дакладная арганізацыя вывазі арганічных угнаенняў на палі, ачыстка насення, тэхнічны агляд трактароў, аўтамабіляў, іх рамонт і г.д. Не сыходзяць з парадку дня і пытанні павелічэння вытворчасці малака.

Затым Аляксандр Васільевіч вёў прыём грамадзян па асаблівых пытаннях, пасля чаго — новыя клопаты: ўздзел у рабоце выязной балансавай камісіі ўпраўлення сельскай гаспадаркі і харчавання на базе КСУП «Вялічэн». Там сабраліся кіраўнікі ўсіх прадпрыемстваў аграпрамысловага комплексу раёна, галоўныя спецыялісты, ад якіх залежыць арганізацыя ўсёго вытворчага працэсу яго ў раслінводстве, так і ў жывёлаводствах.

Адным словам, была зроблена работа над памылкамі. Вялася канкрэтная размова аб тым, як лепш выйсці на большую рэнтабельнасць, палепшыць эфектыўнасць работ у ўсіх звянах вытворчасці. У прыватнасці, было вырашана распрацаваць умовы стымулявання па выніках працы за год сярэд кіраўнікоў усіх рангаў.

Затым — зноў райвыканкам і мноства бягучых пытанняў па рабоце эканамічных службаў, прадпрыемстваў гандлю, прамысловасці, транспарту, па выкананні прагнозных паказчыкаў. І калі ўсё зачынілася, пасля вясмы гадзін веча старшыня райвыканкама запрапіў нас на гутарку.

— Аляксандр Васільевіч, Хойніцкі раён вядомы ўсёй нашай рэспубліцы і далёка за яе межамі як тэрыторыя, якая ў ліку яшчэ некалькіх раёнаў Гомельшчыны найбольш пацярпела ад чарнобыльскага катастрофы. Як сёння развіваецца раён?

— Ён прадстаўлены раёнцэнтрам і сама сельскімі Саветамі. Яго геаграфічная плошча складае 202 952 гектары, у тым ліку ворыва — 22 948, лугавых зямель — 21 416 і лясцоў — 133 341 гектар. На тэрыторыі раёна размешчаны Палескі дзяржаўны радыяцыйна-экалагічны запаведнік, куды ўвайшлі землі, выведзеныя з абароту. Гэта — унікальны палгон для вывучэння праблем радыяэкалогіі, радыябіялогіі, трансфармацыі экасістэм ва ўмовах прыпынчанага гаспадарчай дзейнасці. Плошча яго складае 215 тысяч гектараў.

Калі раён у нас налічваўся 99 населеных пунктаў, дык іх засталася толькі 59. Знікла 6 сельсаветаў, было ліквідавана 7 калгасоў і саўгасоў, кормазавод «Майдан», свінакомплекс і малочны комплекс на 800 гадоў раўна, 3 выкарыстаныя было выведзена 88 тысяч гектараў зямлі, у тым ліку 34 тысячы га сельгасугоддзяў. Быў закрыты цэлы шэраг навуковых устаноў, медыцынскіх і культурна-асветных, 5 будаўнічых арганізацый.

Са сказаннага вынікае, што чарнобыльскі атам нанёс велізарны ўрон раёну. Але ўсім вядома, якія вялікія намаганні давалася прыкладзіць дзяржава, каб раён захавалі, каб жыццё тут працягвалася. Давайце воль аб гэтым пагаворым, зыходзячы з таго, што мы бачылі, калі наведвалі прадпрыемствы, былі ў вёсках, гутарылі з людзьмі. Наша меркаванне такое: у раёне ідзе стабілізацыя. Сюды нават пераезджаюць жывыя з іншых рэспублік былога Саветаў Саюза, сюды вярнулася і частка мясцовых жыхароў, якія некуды ад'язджалі...

— Так, раён, яго жыхарам было неслалода, але ён жыве, будзе жыць, будзе развівацца. Сёння ў нас дзейнічае 13 прадпрыемстваў, якія прадстаўляюць самыя розныя галіны гаспадарання: машынабудаванне, металапрацоўку, вытворчасць будаўнічых матэрыялаў, паліўнае, дрэвапрацоўку, лясную, лёгкую і харчовую прамысловасці. У структуры апошняй вядучае месца займае прыватнае ўнітарнае прадпрыемства «Палескі сыр», на долю якога прыпадае 75 працэнтаў прадукцыі, што ідзе на экспарт. Казеін, сыр і масла адраўляюцца ў Расію, Германію, Мексіку і іншыя краіны, што яскрава сведчыць аб канкурэнтаздольнасці прадукцыі. Для забеспячэння кантролю за якасцю на прадпрыемстве шмат што робіцца. Лабараторыя радыяцыйных вымярэнняў атрымала адпаведную ліцэнзію, і ў 2004 годзе з удзелам намесніка генеральнага дырэктара МАГАТЭ тут быў запусчаны ў строй цэх па вытворчасці высокакачэснай мукі. Прадукцыя прадпрыемства на выставі ў Санкт-Пецярбургу «Аграрусь-2007» была ўдастоена залатога і сярэбранага медалёў.

— Другое месца ў аб'еме прамысловай вытворчасці належыць заводу жалезабетонных вырабаў, які выпускае будаўнічыя матэрыялы высокага класа. Шырока вядома за межамі вобласці і прадукцыя торфабрыкетнага, камбікормавога, рамонтнага заводуў. Працуюць калектывам «Хойніцкая фабрыка мастацкіх вырабаў» захоўваюцца і развіваюцца лепшыя традыцыі беларускіх народных промыслаў па выпуску сувенірных вырабаў з саломкі, лёну і ткацтва. Пералік гэты можна працягнуць і далей.

— Мы ведаем, Аляксандр Васільевіч, што летас раён наведваў першы намеснік прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь Уладзімір Сямашка і добра адгукнуўся аб рабоце заводу «Гідраапаратура».

— Гэта так. Уладзімір Ільіч цікавіўся, як выконваецца Дзяржаўная комплексная праграма развіцця рэгіёнаў, малых і сярэдніх гарадскіх пасяленняў на 2006—2010 гады ў ўпадзінні, што гэтак прадпрыемства працуе зладжана і рытмічна. Паспех у многім звязаны з тым, што завод увайшоў у склад канцэрна «Мінскі трактарны завод». Ён пастаўляе на сталічныя прадпрыемства камплектуючыя дэталі па 18 пазіцыях і за апошнія гады аб'ёмы вытворчасці тут павялічыліся ў пяць разоў.

З'явілася перспектыва і ў рамонтнага заводу, які пачаў цесна супрацоўнічаць з «Гомсельмашам», пастаўляючы яму па кааперацыйна-тэрыторную прадукцыю. Мяркуюцца, што ён увайдзе ў яго склад. Есць даражніцкія ўрады краіны пабудавана на базе торфабрыкетнага заводу міні-ЦЭЦ, якая будзе працаваць на фразерным торфе, а сёння ён пад'іжымаецца да такой буйной арганізацыі, як «Гомсельмаш».

— А што робіцца ў іншых калектывах?

— Ва ўстановах культуры працуюць 15 калектываў мастацкай самадзейнасці. У раёне функцыянуе 26 устаноў адукацыі, у якіх навучаецца 3477 хлопчыкаў і дзяўчынак, і выхаванцаў 855 дашкольнікаў. Арганізавана работа 220 гуртоў і секцый, у якіх займаецца 87 працэнтаў талентаў. У вышэйшых навуковых устаноў паступіла 26,5 працэнта выпускнікоў школ.

— Пастаянна ўвага надаецца ўмацаванню матэрыяльна-тэхнічнай базы медыцынскіх устаноў, плаўненню іх кадрамі, асабліва сучаснаму абсталяванню. Знайшлі сваё прымяненне выязныя формы медыцынскага абслугоўвання насельніцтва. Уся работа па развіцці эканомікі будзе дарэмнай, калі нашы людзі не будуць прытрымлівацца здаровага ладу жыцця.

— Ясна на дварэ, — кажа Уладзімір Аляксандравіч, — і вось-вось гэта тэхніка будзе запатрабавана. Гэтак жа, які плугі, якія мы рамонтуюць для аграпрамысловага комплексу. Стараемся вытрымаць графікі заканчэння работ. Вырабляем мы таксама нестандартнае абсталяванне, рамы для экскаватараў.

— А якія ў вас казачкі?

— Трэба, каб казачкі разлічаны былі дастаўлены з Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Гомельскай абласцей.

— Ясна на дварэ, — кажа Уладзімір Аляксандравіч, — і вось-вось гэта тэхніка будзе запатрабавана. Гэтак жа, які плугі, якія мы рамонтуюць для аграпрамысловага комплексу. Стараемся вытрымаць графікі заканчэння работ. Вырабляем мы таксама нестандартнае абсталяванне, рамы для экскаватараў.

— А якія ў вас казачкі?

— Трэба, каб казачкі разлічаны былі дастаўлены з Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Гомельскай абласцей.

— Ясна на дварэ, — кажа Уладзімір Аляксандравіч, — і вось-вось гэта тэхніка будзе запатрабавана. Гэтак жа, які плугі, якія мы рамонтуюць для аграпрамысловага комплексу. Стараемся вытрымаць графікі заканчэння работ. Вырабляем мы таксама нестандартнае абсталяванне, рамы для экскаватараў.

— А якія ў вас казачкі?

— Трэба, каб казачкі разлічаны былі дастаўлены з Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Гомельскай абласцей.

— Ясна на дварэ, — кажа Уладзімір Аляксандравіч, — і вось-вось гэта тэхніка будзе запатрабавана. Гэтак жа, які плугі, якія мы рамонтуюць для аграпрамысловага комплексу. Стараемся вытрымаць графікі заканчэння работ. Вырабляем мы таксама нестандартнае абсталяванне, рамы для экскаватараў.

— А якія ў вас казачкі?

— Трэба, каб казачкі разлічаны былі дастаўлены з Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Гомельскай абласцей.

— Ясна на дварэ, — кажа Уладзімір Аляксандравіч, — і вось-вось гэта тэхніка будзе запатрабавана. Гэтак жа, які плугі, якія мы рамонтуюць для аграпрамысловага комплексу. Стараемся вытрымаць графікі заканчэння работ. Вырабляем мы таксама нестандартнае абсталяванне, рамы для экскаватараў.

— А якія ў вас казачкі?

— Трэба, каб казачкі разлічаны былі дастаўлены з Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Гомельскай абласцей.

— Ясна на дварэ, — кажа Уладзімір Аляксандравіч, — і вось-вось гэта тэхніка будзе запатрабавана. Гэтак жа, які плугі, якія мы рамонтуюць для аграпрамысловага комплексу. Стараемся вытрымаць графікі заканчэння работ. Вырабляем мы таксама нестандартнае абсталяванне, рамы для экскаватараў.

— А якія ў вас казачкі?

— Трэба, каб казачкі разлічаны былі дастаўлены з Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Гомельскай абласцей.

— Ясна на дварэ, — кажа Уладзімір Аляксандравіч, — і вось-вось гэта тэхніка будзе запатрабавана. Гэтак жа, які плугі, якія мы рамонтуюць для аграпрамысловага комплексу. Стараемся вытрымаць графікі заканчэння работ. Вырабляем мы таксама нестандартнае абсталяванне, рамы для экскаватараў.

— А якія ў вас казачкі?

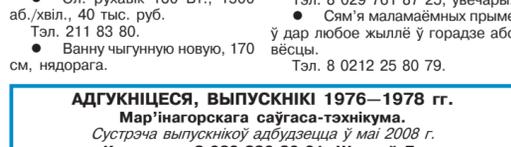
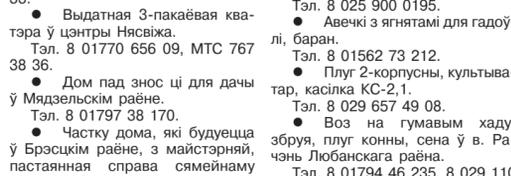
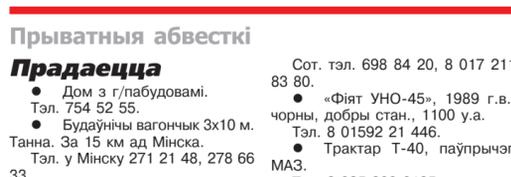
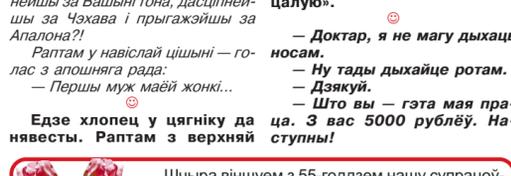
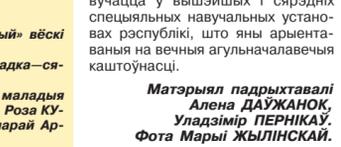
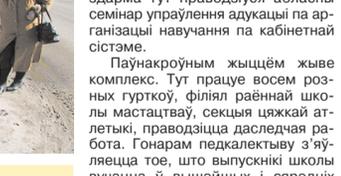
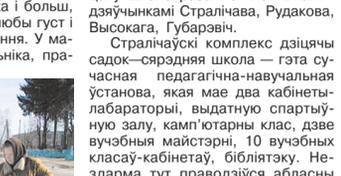
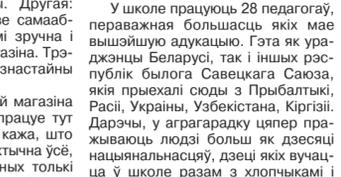
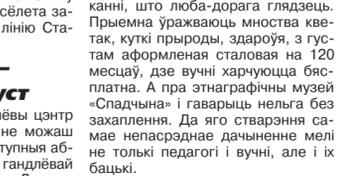
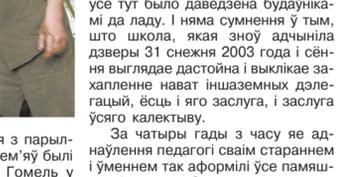
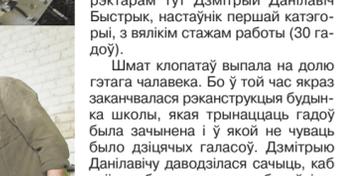
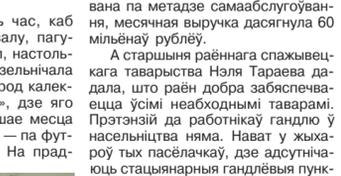
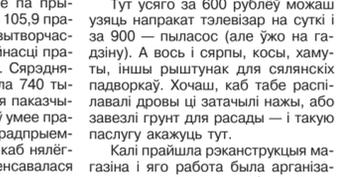
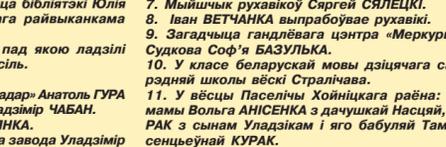
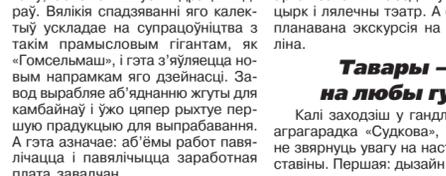
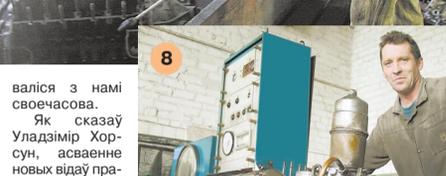
— Трэба, каб казачкі разлічаны былі дастаўлены з Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Гомельскай абласцей.

— Ясна на дварэ, — кажа Уладзімір Аляксандравіч, — і вось-вось гэта тэхніка будзе запатрабавана. Гэтак жа, які плугі, якія мы рамонтуюць для аграпрамысловага комплексу. Стараемся вытрымаць графікі заканчэння работ. Вырабляем мы таксама нестандартнае абсталяванне, рамы для экскаватараў.

— А якія ў вас казачкі?

— Трэба, каб казачкі разлічаны былі дастаўлены з Віцебскай, Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і Гомельскай абласцей.

— Ясна на дварэ, — кажа Уладзімір Аляксандравіч, — і вось-вось гэта тэхніка будзе запатрабавана. Гэтак жа, які плугі, якія мы рамонтуюць для аграпрамысловага комплексу. Стараемся вытрымаць графікі заканчэння работ. Вырабляем мы таксама нестандартнае абсталяванне, рамы для экскаватараў.

СЕННЯ Месяц Апошняя квадра. Месяц у сузор'і Вадалей.

Місяц Апошняя квадра. Месяц у сузор'і Вадалей.

Місячны Пр. Арапіі, Васілісы, Галіны, Ірыны, Нікі, Фядоры, Леаніда.

Місячны К. Ангеліны, Катарыны, Маргарыты, Багуслава, Пятра.

Надвор'е на заўтра

Віцебск 745мм рт.ст. +10...+12°C	Мінск 738мм рт.ст. +8...+10°C	Магілёў 742мм рт.ст. +8...+11°C
Гродна 745мм рт.ст. +8...+10°C	Брэст 743мм рт.ст. +8...+11°C	Гомель 747мм рт.ст. +8...+10°C

...у суседзяхі

Варшава +14...+16°C	Ніў +15...+17°C	Рыга +12...+14°C
Вільнюс +10...+12°C	Масква +20...+22°C	С.-Пецярбург +18...+20°C

Дзве даты

Цытата дня:

рэфарматара і тэартыка харэаграфічнага мастацтва Жоржа Навера (1727—1810).

1707 год — шатландскі парламент аб'яднаўся з англійскім, прывёўшы новаму дзяржаўнаму ўтварэнню назву Вялікабрытанія.

1740 год — заснаваны Нясвіжскі тэатр Радзівілаў. З 1746 года пры княгіні Ф. Радзівілі дзейнічаў як аматырскі. У спектаклях разам з прыгоннымі ўдзельнічалі члены княжэй сям'і, шляхта, наёмныя актёры. Спектаклі ставіліся на польскай, французскай, нямецкай, італьянскай мовах. У 1753 годзе Мацей Радзівілі (Рыбанька) надаў тэатру прафесійны характар — папоўніў групу актёрамі, стварыў тэатральную і балетную школы і аркестр. У рэпертуары былі творы Ф.У. Радзівілі, камедыі Мальера, Вальтэра. Існаваў да 1971 года.

«Жанчыны твораць гісторыю, хоць гісторыя запамінае імёны толькі мужчын».

Георг Гейне (1797—1856), нямецкі паэт.

Усмійнемся!

Імкнучыся зачараваць служачоў сваім красамоўствам і эрудыцыяй, лектар — Скажыце, хто быў брльш адважнейшы за Аляксандра Неўскага, мудрайшы за Сакрата, справадлівейшы за Саломона, сумленнейшы за Вашынгтона, дасціпнейшы за Чэхава і прыгажэйшы за Апалона?

Раптам у навіслай цішыні — голас з апошняга рада: — Першы муж маёй жонкі...

Едзе хлопцэц у цягнуці да нявесты. Раптам з верхняй паліцы зшваецца жаночая ножка. Слова за слова, сышлі на станцыі, забурыліся ў гасцінцу. Пасля ён пасылае нявесце тэлеграму: «Ехаў у цягнуці, падавярнула нага, ляжы ў гасцінцу, абдымаю цялю».

— Доктар, я не магу дыхаць носам.
— Ну тады дыхайце ротам.
— Дзякуй.
— Што вы — гэта мая праца. З вас 5000 рублёў. Нявесты. Раптам з верхняй паліцы зшваецца жаночая ножка. Слова за слова, сышлі на станцыі, забурыліся ў гасцінцу. Пасля ён пасылае нявесце тэлеграму: «Ехаў у цягнуці, падавярнула нага, ляжы ў гасцінцу, абдымаю цялю».

Шчыра віншуюм з 55-годдзем нашы супрацоўніцы Надзею Івануўну ВЯЧЭСКУЮ.

Жадаем гэтай цудоўнай, жыццярадаснай, неўтаймоўнай жанчыне моцнага здароўя, бадзёрага настрою, павялічэння блізкасці. Няхай у вокны твайго дома заўсёды свеціць сонейка, у сям'і будзе лад і згода, а кожны новы дзень прыносіць радасць.

Звяздоўцы.

Прыватныя абвесткі

Прадаецца

- Дом з г/лабудовамі. Тэл. 754 52 55.
- Будаўнічы вагончык 3х10 м. Танна. За 15 км ад Мінска. Тэл. у Мінску 271 21 48, 278 66 33.
- Выдатная 3-пакіёвая кватэра ў цэнтры Нясвіжа. Тэл. 8 01770 656 09, МТС 767 38 36.
- Дом пад знос ці для дачы ў Мядзельскім раёне. Тэл. 8 01797 38 170.
- Частку дома, які будзеца ў Брэсцкім раёне, з майстэрняй, мастацкай справа сямейнаму мужчыну без шкідных звычак. Тэл. 8 029 801 69 81.
- Кватэра 2-пакіёвая ў Мінску па вул. Асіпенкі, 18. Тэл. 8 017 233 30 40, сот. 325 67 07.
- Прычэп да МТЗ і з/ч. Тэл. 754 52 55.
- Севялка СОН-2,8, нядрорага. Тэл. 8 01717 48 644.
- Прыстасаванне УГТ 1-24 для газавога ацяплення ў чыгунны кацёл, 100 у.а. Тэл. 544 55 38.
- Аўтамабіль ГАЗ-52. Тэл. 8 (01715) 33 256, 8 029 980 87 42.
- Дзіцячая калыска. Тэл. 8 017 285 50 03.
- Прычэп да мотаблока, нядрорага. Магчыма дастаўка. Тэл. 8 029 589 54 18.
- Плуг, акулнік, культыватар. Тэл. 8 01772 39 294.
- Целя ў в. Юці Дзяржынскага р-на. Сот. тэл. 854 24 091.
- «ВАЗ 2101», 1981 г.в., у добрым рабочым стане. Тэл. 8 (01742) 71 221, 8 029 141 83 33.
- Эл. рухавік 180 Вт., 1500 аб./хвіл., 40 тыс. руб. Тэл. 211 83 80.
- Ванну чыгунную новую, 170 см, нядрорага.

Куплю

- Мотаблок або трактар. Тэл. 8 029 774 49 81.
- Дом-дачу каля г. Мінска. Тэл. 8 025 900 01 95.
- Дом. Тэл. 8 029 778 33 38.
- Дом у Мінскім раёне, не далей за 50 км ад Мінска. Тэл. 8 029 558 38 42.
- Старцер да «АЗ». Сот. тэл. 698 84 20, 8 017 211 83 80.
- Рухавік дызельны да трактара ЮМЗ/МТЗ, з/ч да яго. Тэл. 8 10380 644 68 89, 8 029 918 43 86.
- Памышканне пад вытворчасць, склад, офіс, магазін. Тэл. 8 029 682 14 42.

Рознае

- Філолаг будзе ўдзячны за дапамогу ўладкавання на працу па спецыяльнасці. Тэл. 8 017 294 13 38.
- Выканаем будаўнічыя работы хутка і якасна з матэрыялу заказчыка. Тэл. 8 029 761 87 25, увечары.
- Сям'я маламаёмных прыме ў дар любое жыллё ў горадзе або вёсцы. Тэл. 8 0212 25 80 79.

АДУКНІЦЕСА, ВЫПУСКНІКІ 1976—1978 гг.

Мар'інагорскага саўгаса-тэхнікума. Сустрэча выпускнікоў адбудзецца ў маі 2008 г. Кант. тэл.: 8 029 880 80 01, Шахлай Л.

Матэрыял падрыхтавалі Алена ДАЎЖАНОК, Уладзімір ПЕРНІКАЎ, Фота Мары ЖЫЛІНСКАЙ.

УНП 400057081.

